

The Effect of Self-efficacy, Locus of Control, and Dark Personality Trait on Fraudulent Financial Reporting

Farzaneh Rezazadeh

Ph.D. Candidate, Department of Accounting, Qazvin Branch, Islamic Azad University(Brezazade@ ymail.com)

Farzain Rezaei *

Associate Prof., Department of Accounting, Qazvin Branch, Islamic Azad University, Qazvin, Iran (Corresponding Author), farzin.rezaei@qiau.ac.ir

Naser Hamidi

Associate Prof., Department of Management, Qazvin Branch, Islamic Azad University, Qazvin, [Iran\(nhamidi1344@gmail.com](mailto:Iran(nhamidi1344@gmail.com)

Abstract:

Psychological variables cause behavioral differences in managers; Therefore, these variables are known to be an influential factor in the intention of fraud in financial reporting. The present study seeks to investigate the effect of self-efficacy, Locus of control and dark personality traits on fraudulent financial reporting. Data that could be tested were collected from 352 observations among financial managers and accountants located in companies listed on the Tehran Stock Exchange, and their analysis was performed using Smart PLS3 software and structural equation modeling. The results of statistical analysis showed that dark personality traits (narcissism, Machiavellianism, anti-socialism, and sadism) have a positive and significant effect on fraudulent financial reporting, while cognitive characteristics of self-efficacy and Locus of control have no significant effect on fraudulent financial reporting. Also, based on the research findings, self-efficacy and control source have a negative and significant effect on dark personality traits. The results of this study confirm the importance of psychological components in understanding the causes of managers' unethical behavior that lead to fraud in financial reporting. Therefore, by understanding the psychological components that affect the performance of managers and especially the fraudulent behavior of managers, it is possible to help prevent preventive measures in this area.

Keywords: Self-efficacy, Locus of control, Tetrad of Dark Personality, Fraudulent Financial Reporting.

Copyrights

This license only allowing others to download your works and share them with others as long as they credit you, but they can't change them in any way or use them commercial.

تأثیر خودکارآمدی، منبع کنترل و ویژگی‌های تاریک شخصیت بر گزارشگری مالی متقلبانه

فرزانه رضازاده^۱، فرزین رضایی*^۲، ناصر حمیدی^۳

تاریخ دریافت: ۹۹/۰۳/۱۷

تاریخ پذیرش: ۹۹/۰۶/۰۱

چکیده

متغیرهای روان‌شناختی سبب بروز تفاوت‌های رفتاری در مدیران می‌شوند؛ بنابراین، این متغیرها به عنوان عاملی تأثیرگذار در قصد تقلب مدیر در گزارشگری مالی شناخته می‌شوند. مطالعه حاضر درصدد بررسی تأثیر خودکارآمدی، منبع کنترل و ویژگی‌های تاریک شخصیت بر گزارشگری مالی متقلبانه می‌باشد. جامعه آماری پژوهش حاضر حسابداران و مدیران مالی شرکت‌های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار در سال ۱۳۹۸ می‌باشد، که ۳۵۲ نفر از آنها به‌عنوان نمونه نهایی و با روش نمونه‌گیری تصادفی انتخاب شدند. ابزار مورد استفاده در پژوهش پرسشنامه می‌باشد. به منظور تجزیه و تحلیل آماری داده‌ها و آزمون فرضیه‌ها از مدل معادلات ساختاری به کمک نرم‌افزار Smart PLS3، استفاده شده است. نتایج تحلیل آماری نشان می‌دهد که ویژگی‌های تاریک شخصیت (خودشیفتگی، ماکیاولیسم، جامعه‌ستیزی و سادیسیم) بر گزارشگری مالی متقلبانه تأثیر مثبت و معنادار دارند. در حالی که ویژگی‌های شناختی خودکارآمدی و منبع کنترل تأثیر معناداری بر گزارشگری مالی متقلبانه ندارند. همچنین بر مبنای یافته‌های پژوهش، خودکارآمدی و منبع کنترل بر صفات تاریک شخصیت تأثیر منفی و معناداری دارند. نتایج این پژوهش به تأیید اهمیت مولفه‌های روان‌شناختی در شناخت علت‌های رفتار غیر اخلاقی مدیران که به تقلب در گزارشگری مالی منجر شود، تأکید دارند. از این رو، با درک و شناخت

^۱ دانشجوی دکتری، گروه حسابداری، واحد قزوین، دانشگاه آزاد اسلامی، قزوین، ایران

Brezazade@ymail.com

^۲ دانشیار، گروه حسابداری، واحد قزوین، دانشگاه آزاد اسلامی، قزوین، ایران (نویسنده مسئول)،

farzin.rezaei@qiau.ac.ir

^۳ دانشیار، گروه مدیریت، واحد قزوین، دانشگاه آزاد اسلامی، قزوین، ایران dr.banimahd@gmail.com

مولفه‌های روان‌شناختی تاثیرگذار بر عملکرد مدیران و به‌ویژه رفتار متقلبانه مدیران، می‌توان به پیشبرد اقدامات پیشگیرانه در این زمینه کمک نمود.

کلید واژه‌ها: خودکارآمدی، منبع‌کنترل، صفات چهارگانه تاریک شخصیت، گزارشگری مالی متقلبانه.

۱-مقدمه

به طور عمومی، تقلب به عنوان اقدامی ارادی برای کسب مزایای غیرمنصفانه و غیر قانونی تعریف می‌شود (رضائی و صفری، ۱۳۹۷). تقلب پدیده‌ای است که در سال‌های اخیر مورد توجه پژوهشگران رشته‌های مختلف از جمله حسابداری قرار گرفته است. نتایج پژوهش‌ها در این زمینه نشان می‌دهد که عوامل تقلب متعدد هستند. پژوهش‌ها در حوزه حقوق نشان می‌دهد که تقلب در خصوص قواعد حقوقی با روح و فلسفه اصول و قواعد اخلاقی منطبق می‌باشد (صبری و همکاران، ۱۳۹۸). همچنین پژوهش‌های رفتاری در حوزه تقلب در گزارشگری مالی نیز نشان می‌دهد که گزارشگری مالی متقلبانه به عنوان یک معضل رفتاری مهم در شرکت‌ها بوده است (اومرا و همکاران، ۲۰۱۱) و متاثر از ویژگی‌های شخصیتی و اخلاقی است. طبق تحقیقات انجام شده، ویژگی‌های تاریک شخصیت، مهمترین عامل ریسک تقلب می‌باشند (کوهن و همکاران، ۲۰۱۰) که موجب رفتارهای پرخطر و غیر اخلاقی می‌شوند (مشاگن و همکاران، ۲۰۱۸) و نقش کلیدی در گزارشگری مالی متقلبانه دارند (بنی‌مهد و همکاران، ۱۳۹۸).

از طرف دیگر، در تحقیقات اثباتی، موضوع تقلب بیشتر از دیدگاه مدیریت سود و دستکاری اقلام تعهدی مورد بررسی قرار گرفته است و انگیزه مدیریت برای بیش‌نمایی سود شامل سه فرضیه پاداش، بدهی و هزینه‌های سیاسی می‌باشد. اما تقلب و بیش‌نمایی سود در حسابداری به غیر از انگیزه‌های مطرح در تحقیقات اثباتی، انگیزه‌های رفتاری را نیز شامل می‌شود. در این مقاله بر اساس نظریه عمل منطقی^۱، آنچه که رفتار متقلبانه را در مدیران تشویق می‌کند، باورهای^۲ مدیر و در نتیجه تاثیر باور بر شخصیت است که در تحقیقات قبلی به بررسی این موضوع پرداخته نشده است. همچنین، در پژوهش‌های قبلی تاثیر ویژگی‌های چهارگانه تاریک شخصیت بر رفتار متقلبانه مدیران نیز مورد بررسی قرار نگرفته است. بنابراین فقدان پژوهش کافی در زمینه موضوع گزارشگری مالی متقلبانه از دیدگاه رفتاری، و همچنین با توجه به خلاء تحقیقاتی که در بالا به آنها اشاره شد، این انگیزه در نویسنده ایجاد شد، تا تحقیق حاضر صورت پذیرد.

هدف اصلی این پژوهش، به‌طور کلی بررسی ارتباط متغیرهای روانشناختی در سنجش قصد تقلب در گزارشگری مالی است و به‌طور خاص، شناخت میزان تاثیرگذاری باورهای خودکارآمدی و منبع کنترل بر ویژگی‌های تاریک شخصیت و به تبع آن بر گزارشگری مالی متقلبانه است تا بدین‌وسیله بتوان شناخت بهتری از خصوصیات رفتاری مدیران شرکت‌های بورسی به‌دست آورد. نتایج این مقاله می‌تواند موجب بسط تحقیقات رفتاری در حوزه گزارشگری

1 Theory of reasoned action

2 Belief

مالی متقلبانه شود. همچنین نتایج این تحقیق می‌تواند اطلاعات سودمندی را در اختیار سیاست‌گذاران و قانون‌گذاران حسابداری در خصوص انگیزه‌های تقلب ارائه نماید.

۲- مبانی نظری و پیشینه پژوهش

■ گزارشگری مالی متقلبانه

وقوع تقلب‌های سازمانی و رفتارهای غیراخلاقی در سازمان‌ها مسبب ایجاد زیان‌های مالی بر شرکت‌ها گردیده است. در میان رفتارهای غیر اخلاقی سازمانی، تقلب در صورت‌های مالی به‌عنوان تحریف عمدی یا نادیده‌گیری مبالغ یا افشا به‌منظور فریب استفاده‌کنندگان از صورت‌های مالی و هر گونه اقدام عمدی یا فریبکارانه یک یا چند از مدیران، کارکنان یا اشخاص ثالث، برای برخورداری از یک مزیتی ناروا یا غیر قانونی است که با تحریف، حذف مبالغ یا موارد افشا از صورت‌های مالی همراه است (کرمی و همکاران، ۱۳۹۷). تحریف بااهمیت در ارتباط با تقلب، از طریق سوء استفاده از دارایی‌ها و گزارشگری مالی متقلبانه رخ می‌دهد.

گزارشگری مالی متقلبانه ممکن است از روش‌هایی به شرح زیر صورت پذیرد:

۱- دست‌کاری، سندسازی، یا تغییر سوابق حسابداری، یا مستندات پشتوانه تهیه صورت‌های مالی یا

۲- ارائه نادرست یا حذف عمدی معاملات، سایر رویدادها یا سایر اطلاعات عمده در صورت‌های مالی یا

۳- به‌کارگیری نادرست استانداردهای حسابداری در رابطه با مبالغ، طبقه‌بندی، نحوه ارائه و افشا به صورت عمدی (آقائی، ۱۳۹۶).

به اعتقاد بندورا، باورهای فرد، مهم‌ترین عامل تعیین‌کننده اعمال او می‌باشند و مطالعات زیادی نشان داده‌اند که رفتار آدمیان، به‌وسیله باورهای مربوط به آنچه اتفاق می‌افتد، هدایت می‌شود. گزارشگری مالی متقلبانه نیز به عنوان رفتاری انسانی متأثر از باورها و ویژگی‌های شخصیتی مدیران است. بر اساس نظریه بندورا، خودکارآمدی^۱ و منبع‌کنترل^۲ از جمله مهم‌ترین باورهای شخص می‌باشند که در نظریه عمل منطقی توسعه یافته به آنها اشاره شده است.

■ ر خودکارآمدی

هنگامی که افراد با وظیفه‌ای مشکل و یا وظیفه‌ای که نیاز به مهارت دارد، مواجه می‌شوند، افکاری در ذهنشان شکل می‌گیرد، مبنی بر اینکه آیا از عهده این وظیفه بر می‌آیند یا نه؟ چگونه عقاید افراد در مورد توانایی‌هایشان بر روی رفتارشان تاثیر می‌گذارد؟ نظریه خودکارآمدی بندورا

1 Self-efficacy

2 Locus of Control

(۱۹۹۳) بر روی این سوال تمرکز دارد (ریگی، ۱۳۹۳). خودکارآمدی، به باورها یا قضاوت‌های فرد درباره توانایی‌های خود در انجام وظایف و مسئولیت‌ها اشاره دارد و به‌عنوان مهم‌ترین عامل تعیین‌کننده رفتار شناخته شده است. علاوه بر این، بندورا (۱۹۹۳) اظهار نمود که میزان انرژی که فرد صرف انجام وظیفه‌اش می‌کند و اینکه چه مقدار در برابر مشکلات استقامت می‌کند نیز تحت تاثیر خودکارآمدی است. خودکارآمدی به‌عنوان یک عامل قوی در جهت پیش‌بینی انگیزه و عملکرد افراد در طول زمان و انواع جوامع مختلف می‌باشد و تشکیل‌دهنده پیامدهای رفتار انسان است. افرادی که خودکارآمدی ضعیفی دارند، به‌آسانی در روبه‌روشدن با مشکلات متقاعد می‌شوند که رفتار آن‌ها بی‌فایده است و سریع دست از تلاش برمی‌دارند؛ اما افرادی که خودکارآمدی خوبی دارند، موانع را با بهبود مهارت‌های خودمدیریتی و پشتکار بر می‌دارند و در برابر مشکلات ایستادگی دارند (ثناگوی و میرشکاری، ۱۳۹۸).

خودکارآمدی در حوزه‌های مختلف تحقیقاتی (از جمله کنترل استرس، کنترل درد، فعالیت فیزیکی، تغذیه و...) به‌عنوان پیش‌بینی‌کننده قصد رفتاری مورد بررسی قرار گرفته است و ارتباط آن با رفتار افراد مورد تایید قرار گرفته است (طاووسی و همکاران، ۱۳۹۱). به‌گونه‌ای که طبق مطالعات انجام شده، خودکارآمدی به‌عنوان یکی از سازوکارهای موثر بر عملکرد انسان به‌شمار می‌رود (نریمانی و همکاران، ۱۳۹۱). همچنین، ولچ (۲۰۱۳) در تحقیقی تحت عنوان اهمیت خودکارآمدی در آموزش اخلاقی دانشجویان مالی، به اهمیت نقش خودکارآمدی در تصمیم‌های اخلاقی تاکید نمود و بیان نمود که خودکارآمدی ارتباط معناداری با رفتارهای اخلاقی دارد. تاس و تکایا (۲۰۱۰) نیز در پژوهشی نشان دادند که هر چه دانشجویان احساس کنند که دارای خودکارآمدی پایینتری هستند، به همان میزان نیز ممکن است به تقلب بیشتری روی آورند (نقل از قدم‌پور و همکاران، ۱۳۹۶).

■ منبع کنترل

نظریه منبع کنترل^۱ نیز از نظریه یادگیری اجتماعی بندورا نشأت گرفته است که "به اعتقاد افراد به چگونگی کنترل محیط اشاره دارد" (ایمر و گرکز، ۱۳۹۷). در واقع یکی از ابعادی که افراد را از یکدیگر متمایز می‌کند، درجه کنترلی است که تصور می‌کنند بر روی داده‌های زندگی دارند. مفهوم کنترل به دو بعد بیرونی و درونی اشاره دارد. گروهی که موفقیت‌ها و شکست‌های خود را عموماً به شخص خود یا کوشش یا توانایی‌های شخصی نسبت می‌دهند، افراد دارای منبع کنترل درونی هستند و گروهی که موفقیت‌ها و شکست‌هایشان را به عوامل بیرون از خود یا

^۱ Locus of control

بخت و اقبال یا دشواری موقعیت‌ها نسبت می‌دهند، افراد دارای منبع کنترل بیرونی هستند (سوادکوهی، ۱۳۸۵).

کسانی که احساس کنترل بالا نسبت به رفتارشان دارند، احتمال کمتری دارد که تصمیمات غیر اخلاقی بگیرند و احتمال بیشتری دارد که برای تصمیماتشان احساس مسئولیت کنند (نقل از ایمر و کرگز، ۱۳۹۶). همچنین شواهد نشان می‌دهد که بین منبع کنترل داخلی و سطوح پایین‌تر تعهدگریزی اخلاقی رابطه معناداری وجود دارد و این بدان دلیل است که افراد با منبع کنترل داخلی کمتر احتمال دارد که اقدام به رفتارهای غیراخلاقی کنند (کوری و همکاران، ۲۰۱۵). رسپاتی (۲۰۱۱) نیز در تحقیق خود بیان نمود که وجود منبع کنترل، تاثیر نگرش مدیران به گزارشگری مالی متقلبانه را افزایش می‌دهد.

■ صفات چهارگانه تاریک شخصیت

شخصیت، مفهومی است که در روان‌شناسی بسیار مورد توجه بوده است. شخصیت مجموعه‌ای از ویژگی‌های روانی است که براساس آن می‌توان افراد را طبقه‌بندی کرد. این ویژگی‌های شخصیتی به صورت پایدار بر رفتار فرد تأثیر می‌گذارند و براساس آن می‌توان رفتار افراد را در موقعیت‌های گوناگون تعیین کرد (شناگوی و میرشکاری، ۱۳۹۸).

صفات چهارگانه تاریک شخصیت، خودشیفتگی^۱، ماکیاولی‌گرایی^۲، جامعه‌ستیزی^۳ و آزارگری^۴ (سادیسزم) را شامل می‌شود. خودشیفتگی سبکی از شخصیت است که با ویژگی‌هایی همچون خودبزرگ‌بینی، تخیلات افراطی درباره قدرت، زیبایی و موفقیت، حساسیت زیاد به انتقاد و احساس بی نظیربودن همراه است (محمدزاده و عاشوری، ۱۳۹۷). این افراد به‌منظور سیراب کردن وجودشان بیش‌ازحد نیاز به تایید و تحسین دیگران دارند، اما در نهایت آسیب‌پذیرند و از جانب دیگران طرد می‌شوند (ون و همکاران، ۲۰۱۷).

افراد ماکیاولی‌گرای دارای چهار ویژگی کلی می‌باشند ۱. آنها مستعد شک به دیگران هستند، ۲. تمایل دارند از طریق رفتارهای غیر اخلاقی مانند دستکاری، بهره‌کشی و فریب به اهدافشان برسند، ۳. میل به کنترل دیگران دارند، ۴. اغلب بر روی عملکرد بیرونی خود متمرکز هستند و توجهی به عملکرد درونی‌شان ندارند (زیگلر و همکاران، ۲۰۱۶).

جامعه‌ستیزی به‌عنوان تکانشگری بی‌پروا تعریف می‌شود و افراد دارای جامعه‌ستیزی قوی برای کسب حداقل سود، خطرات بی‌موردی را می‌پذیرند؛ همچنین آنها بی‌پروا عمل می‌کنند،

- 1 Narcissism
- 2 Machiavellianism
- 3 Psychopathy
- 4 Sadism

بی‌عاطفه‌اند، غیر هیجانی‌اند، تکانش‌گرند، به‌دنبال جلب احساسند و تمایلات ضد اجتماعی دارند (سودارد و همکاران، ۲۰۱۵).

آزارگری (سادیسیم) به لذت بردن از رنجاندن دیگران گفته می‌شود و با سلطه‌گری و قدرت بر دیگران تمرکز دارد. اومرا و همکاران (۲۰۱۱) یک سادیست را فردی تعریف می‌کنند که دیگران را تحقیر می‌کند، رفتاری ظالمانه دارد، به صورت عمدی درد و رنج روانی، جنسی، و جسمی در دیگران ایجاد می‌کند و به منظور لذت و تفریح آنها را مورد آزار قرار می‌دهد.

مدیر عاملان با داشتن چنین شخصیت تاریک قوی در گزارش‌های خود رفتارهای تهاجمی نشان می‌دهند (مجرز، ۲۰۱۵). همچنین، آنها تمایل به دروغ گفتن دارند و از رویکردهای فرصت‌طلبانه و فریبنده، جهت کسب ترفیعات مدیریتی و پیشرفت شغلی استفاده می‌نمایند (بلر و همکاران، ۲۰۱۷). به‌گونه‌ای که مدیران ارشد خودشیفته برای به‌دست آوردن ستایش و تحسین مکرر، اقدامات چالش‌برانگیز یا جسورانه انجام می‌دهند و در پی کسب بهترین عملکرد، بیشترین احتمال برای انجام فعالیت‌های متقلبانه را دارند (ریجسنبیک و کمندر، ۲۰۱۳). افرادی با ویژگی شخصیتی ماکیاولیسم، رفتارهای پرخطری مانند تقلب، زورگویی، سوءاستفاده از دیگران در روابط شخصی، فریبکاری و کلاهبرداری، جرائم مالی، بی‌اخلاقی را بیشتر انجام می‌دهند (عبادی و همکاران، ۱۳۹۷). اختلال شخصیت جامعه‌ستیزی نیز با جرم، خشونت، بزهکاری و تجاوز به حقوق دیگران همراه است (محمدزاده و عاشوری، ۱۳۹۷). علاوه بر آن، عبادی و همکاران (۱۳۹۷) نیز در تحقیق خود به این نتیجه رسیدند که مولفه کنترل استرس، صفات تاریک شخصیت ماکیاولیسم و جامعه‌ستیزی، از جمله عواملی هستند که منجر به رفتارهای پرخطر در افراد می‌شوند و افراد سادیست مستعد کاهش کیفیت اطلاعات حسابداری از طریق مدیریت سود و تقلب هستند (دیوگنس، ۲۰۱۷).

پیشینه پژوهش

نتیجه پژوهش رید، کراتچمن و استراسر (۱۹۹۴) نیز نشان داد که حسابداران با منبع کنترل درونی از تعهد بیشتری نسبت به حسابداران با منبع کنترل بیرونی برخوردارند. (نقل از مهدوی و زمانی، ۱۳۹۷: ۱۳۵-۱۳۳).

سرکر و همکاران (۲۰۰۸) به بررسی تاثیر ویژگی‌های شخصیتی مدیر، وضعیت سازمانی و حاکمیتی بر افشای مالی گمراه کننده پرداختند. آنها دریافتند که منبع کنترل مدیر تاثیر معناداری بر تمایل به رفتار گمراه کننده در سازمان ندارد.

در زمینه حسابرسی جانسون و همکاران (۲۰۱۳) نشان دادند که رفتار مشتری (مدیر) خودشیفته و انگیزه تقلب با ارزیابی کلی خطر تقلب حسابرسان ارتباط مثبت و معناداری دارد.

دالی و ارفالدین (۲۰۱۴) بیان کردند منبع کنترل عاملی تاثیرگذار بر رضایت شغلی حسابرسان است و رضایت شغلی بالا باعث بهبود عملکرد حسابرسان می‌شود.

نتایج تحقیق کوری و همکاران (۲۰۱۵) نشان داد بین منبع کنترل داخلی و سطوح پایین‌تر تعهدگریزی اخلاقی رابطه معناداری وجود دارد و این بدان دلیل است که افراد با منبع کنترل داخلی کمتر احتمال دارد که اقدام به رفتارهای غیراخلاقی کنند.

نتایج تحقیق سیبوتوری و ویدیانیتی (۲۰۱۷) نشان داد منبع کنترل به عنوان عاملی تاثیرگذار در عملکرد مدیریت می‌باشد.

نتایج پژوهش گوویسنکان (۲۰۱۷) نشان داد که بین منبع کنترل و تعهد حرفه‌ای رابطه معناداری وجود دارد.

ماریلا و همکاران (۲۰۱۹) در نمونه مورد بررسی به این نتیجه رسیدند که ماکیاولیسم تأثیری بر رفتار متقلبانه ندارد.

ساپوترا و اتمدجا (۲۰۱۹) در تحقیق خود به این نتیجه رسیدند که منبع کنترل تأثیر معناداری بر عملکرد حسابرسان داخلی دارد.

کارلس (۲۰۱۹) در تحقیقی تحت عنوان اثرات خودشیفتگی و جامعه‌ستیزی بر نگرش دانشجویان حسابداری نسبت به روش‌های حرفه‌ای غیر اخلاقی به این نتیجه رسید که هر چند خودشیفتگی با اعمال غیر اخلاقی حرفه‌ای در ارتباط است، اما تأثیر آن کمتر از اثر جامعه‌ستیزی بر رفتار غیر اخلاقی است. همچنین، کارلس و همکاران (۲۰۲۰) نشان دادند که افراد با خودشیفتگی بالا، تمایل به دروغ، تقلب و سرقت دارند.

ترنتورو و همکاران (۲۰۱۹) در پژوهشی به این نتیجه رسیدند که افراد ماکیاولیسم مستعد رفتار متقلبانه هستند. نتایج تحقیق جسیکا و همکاران (۲۰۲۰) نیز نشان داد که از بین سه‌گانه تاریک شخصیت، افراد ماکیاولیسمی بیشتر مستعد ارتکاب تقلب می‌باشند.

تحقیق فجرى و آزهروه (۲۰۲۰) که به بررسی تأثیر خودکارآمدی و مثلث تقلب بر رفتار علمی متقلبانه دانشجویان حسابداری در بین ۱۱۶ دانشجوی حسابداری در اندونزی انجام شد، حاکی از آن است که خودکارآمدی تأثیر معناداری بر تقلب علمی دانشجویان حسابداری ندارد.

محمدی و فخاری (۱۳۹۵) در تحقیقی تحت عنوان تأثیر خودکنترلی و تعهدات دینی مدیران مالی بر کیفیت افشای اطلاعات به این نتیجه رسیدند که میزان خودکنترلی مدیران مالی بر کیفیت افشای اطلاعات تأثیر مثبت دارد.

پژوهشی دیگر نیز توسط سعادت و همکاران (۱۳۹۶) به‌منظور بررسی نقش ویژگی‌های شخصیت تاریک در پیش‌بینی باورهای خودکارآمدی تحصیلی در دانشجویان انجام شد و نتایج

نشان داد که صفات شخصیت جامعه‌ستیزی و ماکیاولی با خودکارآمدی تحصیلی در دانشجویان رابطه معنادار و منفی دارند.

نتایج تحقیق وکیلی‌فرد و همکاران (۱۳۹۶) نشان‌دهنده تاثیر مستقیم و مثبت میزان شخصیت ماکیاولیسمی بر سطح قضاوت حرفه‌ای حسابرسان است.

تاس و تکایا (۲۰۱۰) نیز در پژوهشی نشان دادند که هر چه دانشجویان احساس کنند که دارای خودکارآمدی پایینتری هستند به همان میزان نیز ممکن است به تقلب بیشتری روی آورند (نقل از قدم‌پور و همکاران، ۱۳۹۶). در مقابل، قدم‌پور و همکاران (۱۳۹۶) در تحقیق خود به این نتیجه رسیدند که خودکارآمدی تحصیلی اثر مستقیم بر تقلب تحصیلی ندارد.

کریمی و همکاران (۱۳۹۷) در تحقیقی تحت عنوان تمایل به گزارشگری مالی متقلبان و نقش اخلاق پولی و تعهد اخلاقی، به این نتیجه رسید که تعهد اخلاقی دارای رابطه منفی و معنی داری با تمایل به گزارشگری مالی متقلبان است.

بذرافشان و همکاران (۱۳۹۷) بیان نمودند مدیران خودشیفته با توجه به حس برتری جویی و خودبسندگی و این احساس که بالاتر از قانون هستند، پا را از حدود قدرتشان - که نشات گرفته از آزادی عمل در چارچوب اصول و روش‌های پذیرفته شده حسابداری است - فراتر نهاده و روی سود گزارش شده اثر می‌گذارند.

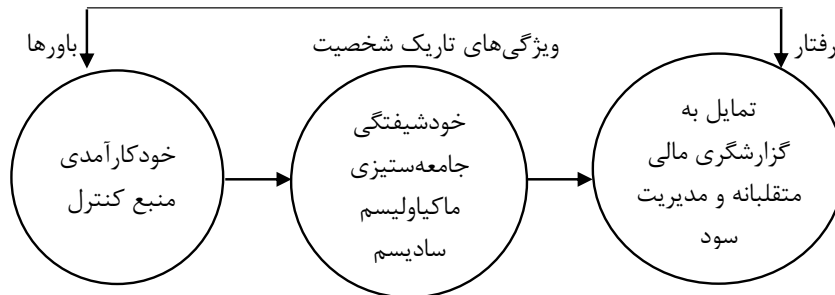
نتایج تحقیق عیسوند و همکاران (۱۳۹۸) نیز نشان داد بین خودشیفتگی و خودکارآمدی ارتباط معناداری وجود دارد. آنها بیان نمودند که گویه‌های خودشیفتگی، خودکارآمدی افراد را تعیین می‌کند؛ به طوری که ارتباط مستقیم با یکدیگر دارند و در صورت مثبت بودن یکی از آنها، بر دیگری هم تاثیر مثبتی می‌گذارد و پیشنهاد نمودند که با استفاده از جلسات مشاوره‌ای و روانشناسی، میزان خودشیفتگی افراد را در حد نرمال نگه داریم و میزان خودکارآمدی افراد را افزایش دهیم.

صادقیان و همکاران (۱۳۹۸) به بررسی ارتباط ماکیاولیسم و جهت‌گیری اخلاقی با گزارشگری مالی متقلبان پرداختند. آنها دریافتند که ویژگی‌های شخصیتی در گزارشگری اطلاعات حسابداری تاثیرگذار است و داشتن ویژگی شخصیتی ماکیاولیسم، علاوه بر تاثیرگذاری بر ویژگی‌های اخلاقی، می‌تواند به‌تنهایی به بروز پدیده گزارشگری مالی متقلبان منجر شود. در همین راستا، نتایج پژوهش شجاعی و همکاران (۱۳۹۸) نشان داد که ویژگی شخصیتی ماکیاولی، موجب بروز رفتارهای غیر اخلاقی می‌شود.

هداوندمیرزائی (۱۳۹۸) به این نتیجه رسیدند که هیچ ارتباط معناداری بین خودشیفتگی مدیرعامل و حق‌الزحمه حسابرسی وجود ندارد و حسابرسان توجهی به اختلالات شخصیتی مدیرعامل نداشته و آن را در برآورد حق‌الزحمه حسابرسی مد نظر قرار نمی‌دهند.

نوری و همکاران (۱۳۹۹) در در تحقیق خود به این نتیجه رسیدند که بین ویژگی‌های شخصیتی و خودکارآمدی رابطه معناداری وجود دارد. با توجه به مبانی نظری در خصوص خودکارآمدی، منبع کنترل، صفات تاریک شخصیت و گزارشگری مالی متقلبانه که پیش تر به آن اشاره گردید، مدل مفهومی پژوهش در شکل شماره ۱ نشان داده شده است.

شکل ۱- مدل مفهومی پژوهش

۳- فرضیه‌های پژوهش

تحقیقاتی نظیر پور سعید و خرمائی (۱۳۹۸) که به بررسی تاثیر ویژگی‌های شخصیتی بر خودکارآمدی تحصیلی پرداختند و عیسوند و همکاران (۱۳۹۸) که به بررسی ارتباط خودشیفتگی و خودکارآمدی پرداختند، ارتباط بین شخصیت و خودکارآمدی را مورد تایید قرار داده‌اند. از طرف دیگر، محمدزاده و همکاران (۱۳۹۷) نشان دادند که بین تیپ‌های شخصیتی و نوع منبع کنترل با میزان خودکارآمدی کارکنان رابطه معنی‌داری وجود دارد. مطابق با مبانی نظری و پیشینه‌های تحقیق، خودکارآمدی و منبع کنترل به‌عنوان عواملی موثر در پیش‌بینی قصد رفتار متقلبانه مدیران و شخصیت آنها در نظر گرفته شدند و فرضیه‌های زیر تدوین گردید:

فرضیه اول: خودکارآمدی بر خودشیفتگی مدیران تاثیر منفی و معناداری دارد.

فرضیه دوم: خودکارآمدی بر جامعه‌ستیزی مدیران تاثیر منفی و معناداری دارد.

فرضیه سوم: خودکارآمدی بر ماکیاولیستی مدیران تاثیر منفی و معناداری دارد.

فرضیه چهارم: خودکارآمدی بر سادیسمی مدیران تاثیر منفی و معناداری دارد.

فرضیه پنجم: منبع کنترل بر خودشیفتگی مدیران تاثیر منفی و معناداری دارد.

فرضیه ششم: منبع کنترل بر جامعه‌ستیزی مدیران تاثیر منفی و معناداری دارد.

فرضیه هفتم: منبع کنترل بر ماکیاولیستی مدیران تاثیر منفی و معناداری دارد.

فرضیه هشتم: منبع کنترل بر سادیسمی مدیران تاثیر منفی و معناداری دارد.

باور خودکارآمدی به‌عنوان یکی از مهم‌ترین و اصلی‌ترین عوامل در تبیین رفتارهای انسانی محسوب می‌شود. خودکارآمدی بر احساس تفکر، چگونه برانگیخته شدن آنها و چگونگی رفتار افراد تاثیر می‌گذارد. و عملکرد افراد به شدت متأثر از عقاید خودکارآمدی آنان است (حسین‌زهی و همکاران، ۱۳۹۵).

باور منبع کنترل نیز در تحقیقات رفتاری مورد بررسی محققان بسیاری قرار گرفته است. افزایش اعتقاد فرد به منبع کنترل بیرونی، عملکرد نابهنجار فرد را افزایش می‌دهد (عزیزی و همکاران، ۱۳۹۵) و موجب رفتارهای تهاجمی ناسازگارانه می‌شود؛ همچنین افرادی که دارای کنترل درونی‌اند، استقلال بیشتری دارند و رفتارهای تکانشی و پرخاشگرانه کمتری از خود نشان می‌دهند (سوادکوهی، ۱۳۹۵). از این رو باور خودکارآمدی و منبع کنترل در این تحقیق به‌عنوان پیش‌بینی‌کننده قصد رفتار متقلبانه مدیر در گزارشگری مالی و به‌عنوان عامل تاثیرگذار بر شخصیت مدیران در نظر گرفته شد و فرضیه‌های زیر تدوین گردید:

فرضیه نهم: خودکارآمدی بر تمایل به گزارشگری مالی متقلبانه تاثیر منفی و معناداری دارد.

فرضیه دهم: منبع کنترل بر تمایل به گزارشگری مالی متقلبانه تاثیر منفی و معناداری دارد.

مطابق با تحقیقات انجام شده، افراد خودشیفته برای حفظ منافع شخصی خود، رفتار غیر اخلاقی انجام می‌دهند، ماکیاول‌گرایان نه‌تنها رفتار غیر اخلاقی انجام می‌دهند بلکه به‌دنبالی فرصتی برای فریب دیگران می‌گردند؛ آنها هرآنچه را که فکر می‌کنند آنها را به مقاصد خود خواهانه‌شان می‌رساند انجام می‌دهند و درباره تصمیم‌شان فکر نمی‌کنند (جونز، ۲۰۱۶).

جامعه‌سنتی‌ها رفتارهای متقلبانه خود را به صورت عقلانی توجیه می‌کنند (مورفی، ۲۰۱۲) و افراد سادیست گرایش به رفتارهای غیر اخلاقی، خشونت‌آمیز و پرخاشگرانه دارند (اومرا، ۲۰۱۱). آنها همواره از تحقیر و توهین کردن به دیگران احساس رضایت می‌کند و با تخریب شخصیت دیگران اعتبار و قدرت خود را اثبات می‌کند (خسروی مقدم، ۱۳۹۶). همچنین، مشاگان و همکاران (۲۰۱۸) نشان دادند که در هسته شخصیت‌های تاریک، تمایل به دستکاری، رفتارهای نابهنجار و خودمحوری دیده می‌شود. بر طبق مبانی نظری مطرح شده در این زمینه، فرضیه‌هایی به شرح زیر تدوین گردید:

فرضیه یازدهم: خودشیفتگی مدیران بر تمایل به گزارشگری مالی متقلبانه تاثیر مثبت و معناداری دارد.

فرضیه دوازدهم: جامعه‌سنتیزی مدیران بر تمایل به گزارشگری مالی متقلبانه تاثیر مثبت و معناداری دارد.

فرضیه سیزدهم: ماکیاولیستی مدیران بر تمایل به گزارشگری مالی متقلبانه تاثیر مثبت و معناداری دارد.

فرضیه چهاردهم: سادیسمی مدیران بر تمایل به گزارشگری مالی متقلبانه تاثیر مثبت و معناداری دارد.

۴- روش‌شناسی پژوهش

این پژوهش در حوزه پژوهش‌های رفتاری قرار گرفته و از نظر ماهیت، از نوع پژوهش‌های کاربردی به‌شمار می‌رود. همچنین از نظر روش این پژوهش در زمره پژوهش‌های توصیفی-پیمایشی می‌باشد. چارچوب نظری و پیشینه پژوهش از طریق مطالعات کتابخانه‌ای و جمع‌آوری داده‌ها از طریق پرسشنامه انجام می‌شود. آزمون فرضیات پژوهش نیز از روش همبستگی با استفاده از مدل‌سازی معادلات^۱ ساختاری انجام شده است.

پرسشنامه مورد استفاده دارای چهار بخش می‌باشد. بخش اول مربوط به سوالات عمومی است. در بخش دوم برای اندازه‌گیری سه‌گانه‌ی تاریک شخصیت (خودشیفتگی، ماکیاول‌گرایی، جامعه‌ستیزی)، از پرسشنامه استاندارد دوجین کثیف^۲ استفاده شد. این ابزار را جنیسون و وبستر (۲۰۱۰) به منظور تهیه نسخه‌ای کوتاه برای سنجش صفات تاریک شخصیت ساخته‌اند که دارای ۱۲ گویه است. همچنین برای اندازه‌گیری صفت تمایل به آزار رسانی یا دیگرآزاری از پرسشنامه دیگرآزاری روزمره و غیرجنسی (اومیرا، دیویس و هاموند، ۲۰۱۷) با ۹ گویه استفاده شده است و از پاسخ‌دهندگان خواسته شد تا میزان تناسب گویه‌ها را با وضعیت خود، در مقیاس ۵ درجه‌ای (کاملاً مخالفم = ۱ تا کاملاً موافقم = ۵) درجه‌بندی کنند.

در بخش سوم برای اندازه‌گیری متغیرهای خودکارآمدی و منبع‌کنترل به‌ترتیب از پرسش‌نامه‌های استاندارد خودکارآمدی عمومی شرر و همکاران (۱۹۸۲) و پرسشنامه مقیاس درونی- افراد قدرتمند- شانس لونسون (۱۹۷۳) استفاده شده است. پرسش‌نامه خودکارآمدی شرر و همکاران (۱۹۸۲) شامل ۲۳ ماده است که ۱۷ ماده‌ی آن اختصاص به خودکارآمدی عمومی و ۶ ماده‌ی دیگر مربوط به تجربیات خودکارآمدی در موقعیت‌های اجتماعی است. مقیاس هانا لونسون (۱۹۷۳) نیز با توجه به نیاز به تشخیص ابعاد متعدد در بعد بیرونی منبع‌کنترل ایجاد شده است. مقیاس لونسون به‌جای از یابی افراد به‌عنوان ساده "بیرونی"، بعد بیرونی منبع‌کنترل را به دو بعد شانس و افراد قدرتمند مانند رهبران سیاسی، والدین و خدا تقسیم می‌کند. این پرسشنامه شامل سه زیر مقیاس و ۲۴ عبارت است. نمرات بالا در هر مقیاس نشانگر آن است که فرد انتظار بالایی از کنترل توسط ریشه مورد نظر آن مقیاس دارد.

بخش چهارم مربوط به اندازه‌گیری قصد گزارشگری مالی متقلبانه است که در این بخش از پرسشنامه ویلیام شافر (۲۰۰۲) استفاده شده است که دو سناریوی فرضی در زمینه گزارشگری

1 Structural Equation Model

2 Dirty dozen

مالی متقلبانه- با فرض دستکاری بااهمیت و کم‌اهمیت را به تصویر می‌کشد و در هر سناریو پرسش‌شونده را در وضعیتی قرار می‌دهد که نسبت به قرارگیری در موقعیت مدیر تصمیم‌گیری نماید.

به منظور حصول اطمینان از روایی پرسشنامه، از روش روایی صوری استفاده شد و سوالات پرسشنامه با نظر متخصصان مالی و روانشناسی، اصلاح و نهایی شد و همچنین جهت بررسی روایی هم‌گرا از روش تحلیل عامل تاییدی با استفاده از دو معیار بار عاملی^۱ و میانگین واریانس استخراج شده^۲ (AVE) بهره گرفته شده است. بار عاملی میزان همبستگی بین متغیر پنهان و متغیر قابل مشاهده (سوالات پرسشنامه) را نشان می‌دهد. زمانی که بارهای عاملی مربوط به سوالات پرسشنامه یا میانگین واریانس استخراج شده (AVE) بالاتر از ۰/۴ باشند، روایی همگرا وجود دارد (مگنر و همکاران، ۱۹۹۶).

به منظور تعیین پایایی سوالات پرسشنامه از روش سنجش سازگاری درونی پرسشنامه و روش پایایی سازه استفاده شد و مقدار ضریب آلفای کرونباخ و پایایی ترکیبی (CR) برای هر دسته از سوالات، مورد اندازه‌گیری قرار گرفت. نتایج پایایی سوالات در جدول ۱ ارائه گردیده است. همان‌طور که در جدول ۴، مشاهده می‌شود مقادیر آلفای کرونباخ و پایایی ترکیبی تمام سازه‌های مدل مفهومی پژوهش ۰/۷۰ و یا نزدیک به آن می‌باشد و این نشان از پایایی ابزار پژوهش دارد.

جدول شماره ۱. نتایج مربوط به پایایی سازه‌های مدل مفهومی پژوهش

سازه	پایایی ترکیبی	آلفای کرونباخ
خودکارآمدی	۰/۸۶۶	۰/۸۱۵
منبع کنترل	۰/۷۵۱	۰/۶۰۸
خودشیفتگی	۰/۸۴۲	۰/۷۶۳
جامعه‌ستیزی	۰/۸۱۱	۰/۶۵۱
ماکیاولیسم	۰/۸۷۷	۰/۸۱۴
سادیسیم	۰/۹۴۴	۰/۹۳۳
گزرشگری مالی متقلبانه- دستکاری با اهمیت در سود	۰/۶۶۳	۰/۶۰۱
گزرشگری مالی متقلبانه- دستکاری کم‌اهمیت در سود	۰/۷۱۱	۰/۶۰۴

1 Factor Loading

2 Average Variance Extracted

جامعه آماری پژوهش حاضر حسابداران و مدیران مالی شرکتهای پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار در سال ۱۳۹۸ می‌باشد. از آنجا که روش‌شناسی مدل‌یابی معادلات ساختاری، تا حدود زیادی با برخی از جنبه‌های رگرسیون چند متغیری شباهت دارد، می‌توان از اصول تعیین حجم نمونه در تحلیل رگرسیون چند متغیری برای تعیین حجم نمونه در مدل‌یابی معادلات ساختاری استفاده نمود. براین اساس تعداد حجم نمونه می‌تواند بین ۵ تا ۱۵ مشاهده به‌ازای هر متغیر اندازه‌گیری شده، تعیین شود (هومن، ۱۳۸۷). بنابراین با توجه به اینکه تعداد گویه (سوال) های پرسشنامه مورد استفاده در پژوهش حاضر ۷۰ مورد است، حداقل به (۵*۶۶) نمونه نیاز می‌باشد که بدین منظور تعداد ۴۵۰ پرسشنامه بین حسابداران به روش تصادفی توزیع گردید که از ۴۰۰ پرسش‌نامه برگشتی ۳۵۲ مورد آن قابل استفاده بود.

جهت تجزیه و تحلیل داده‌های پژوهش و بر اساس مدل مفهومی مطرح شده، نمودارها و جداول مربوط به نتایج فرضیه‌ها و همچنین تفسیر فرضیه‌ها، به تفکیک در غالب دو مدل ارائه شدند. بدین صورت که تاثیر خودکارآمدی و منبع کنترل بر صفات چهارگانه تاریک شخصیت و گزارشگری مالی متقلبان در مدل اول با فرض دستکاری بااهمیت در سود و در مدل دوم با فرض دستکاری کم‌اهمیت در سود، تحلیل و ارائه می‌گردد.

۵- یافته‌های پژوهش

در این بخش ابتدا به آمار توصیفی و سپس به بررسی فرضیات پژوهش پرداخته شده است. چگونگی توزیع نمونه آماری از حیث متغیرهای جنسیت، سن، میزان سابقه کار، تحصیلات و مرتبه شغلی بر اساس پاسخ‌های ارائه شده به سوال‌های عمومی پرسشنامه در جدول شماره ۲ به صورت خلاصه ارائه شده است.

جدول شماره ۲. آمار توصیفی پاسخ‌دهندگان

عنوان	تعداد	درصد
جنسیت	مرد	۳۳
	زن	۶۷
سن	کمتر از ۳۰	۱۳
	بین ۳۰-۴۰	۵۲
	بین ۴۰-۵۰	۲۶
	بالاتر از ۵۰	۹
تحصیلات	کاردانی	۴
	دانشجوی کارشناسی	۲۰
	کارشناسی	۴۱

۱۱	۳۹	دانشجوی کارشناسی ارشد	
۲۸	۱۰۰	کارشناسی ارشد	
۵	۱۶	دانشجوی دکتری	
۴	۱۴	دکتری	
۱۲	۴۳	کمتر از ۵ سال	سابقه کار
۲۶	۹۱	۵-۱۰ سال	
۲۲	۷۹	۱۰-۱۵ سال	
۲۰	۶۹	۱۵-۲۰ سال	
۲۰	۷۰	بیشتر از ۲۰ سال	
۶۴	۲۲۶	کارشناس حسابداری	مرتبۀ شغلی
۱۴	۵۰	رئیس حسابداری	
۲۲	۷۶	مدیر مالی	

جدول شماره ۳ بار عاملی سوالات، خطای استاندارد و میانگین واریانس خطاها را پس از حذف سوالاتی که بار عاملی آنها کمتر از ۰/۴ بود، نشان می دهد. همانگونه که مشاهده می شود بار عاملی سوالات و میانگین واریانس استخراج شده سازه های نهایی، بالاتر از ۰/۴ می باشد. لذا سنجه های مناسبی جهت اندازه گیری سازه های مدل پژوهش می باشد.

جدول شماره ۳. تحلیل عاملی سازه های مدل مفهومی پژوهش

سازه	گویه	بار عاملی	خطای استاندارد	AVE
خودکارآمدی	Q ₇	۰/۷۲۰	۰/۴۸۲	۰/۵۱۸
	Q ₁₂	۰/۷۰۵	۰/۵۰۳	
	Q ₁₃	۰/۶۷۵	۰/۵۴۴	
	Q ₁₄	۰/۷۶۴	۰/۴۱۷	
	Q ₁₆	۰/۷۱۸	۰/۴۸۵	
	Q ₁₇	۰/۷۳۶	۰/۴۵۹	
منبع کنترل	Q ₁₄	۰/۸۸۵	۰/۲۱۷	۰/۵۱۹
	Q ₁₅	۰/۴۴۷	۰/۸۰۰	
	Q ₂₁	۰/۷۵۷	۰/۴۲۷	
خودشیفتگی	Q ₁	۰/۸۱۲	۰/۳۴۰	۰/۵۷۷
	Q ₂	۰/۸۲۷	۰/۳۱۶	
	Q ₃	۰/۵۴۰	۰/۷۰۸	

	۰/۳۲۶	۰/۸۲۱	Q ₄	
۰/۵۸۹	۰/۴۴۰	۰/۷۴۸	Q ₂	جامعه‌ستیزی
	۰/۳۸۴	۰/۷۸۵	Q ₃	
	۰/۴۱۰	۰/۷۶۸	Q ₄	
	۰/۴۰۱	۰/۷۷۴	Q ₁	
۰/۶۴۰	۰/۳۱۶	۰/۸۲۷	Q ₂	ماکیاولیسم
	۰/۴۰۳	۰/۷۷۲	Q ₃	
	۰/۳۱۹	۰/۸۲۵	Q ₄	
	۰/۴۲۲	۰/۷۶۰	Q ₁	
۰/۶۵۲	۰/۳۲۵	۰/۸۲۲	Q ₂	سادیسیم
	۰/۲۸۸	۰/۸۴۴	Q ₃	
	۰/۳۳۰	۰/۸۱۹	Q ₄	
	۰/۲۸۹	۰/۸۴۳	Q ₅	
	۰/۲۷۷	۰/۸۵۰	Q ₆	
	۰/۳۶۵	۰/۷۹۷	Q ₇	
	۰/۴۴۱	۰/۷۴۸	Q ₈	
	۰/۳۹۴	۰/۷۷۹	Q ₉	
	۰/۵۰۰	۰/۴۵۷	۰/۷۳۷	
۰/۵۵۰		۰/۶۷۱	Q ₂	
۰/۵۵۳	۰/۳۶۰	۰/۸۰۰	Q ₁	گزرشگری مالی متقلبانه- دستکاری کم‌اهمیت در سود
	۰/۵۳۵	۰/۶۸۲	Q ₂	

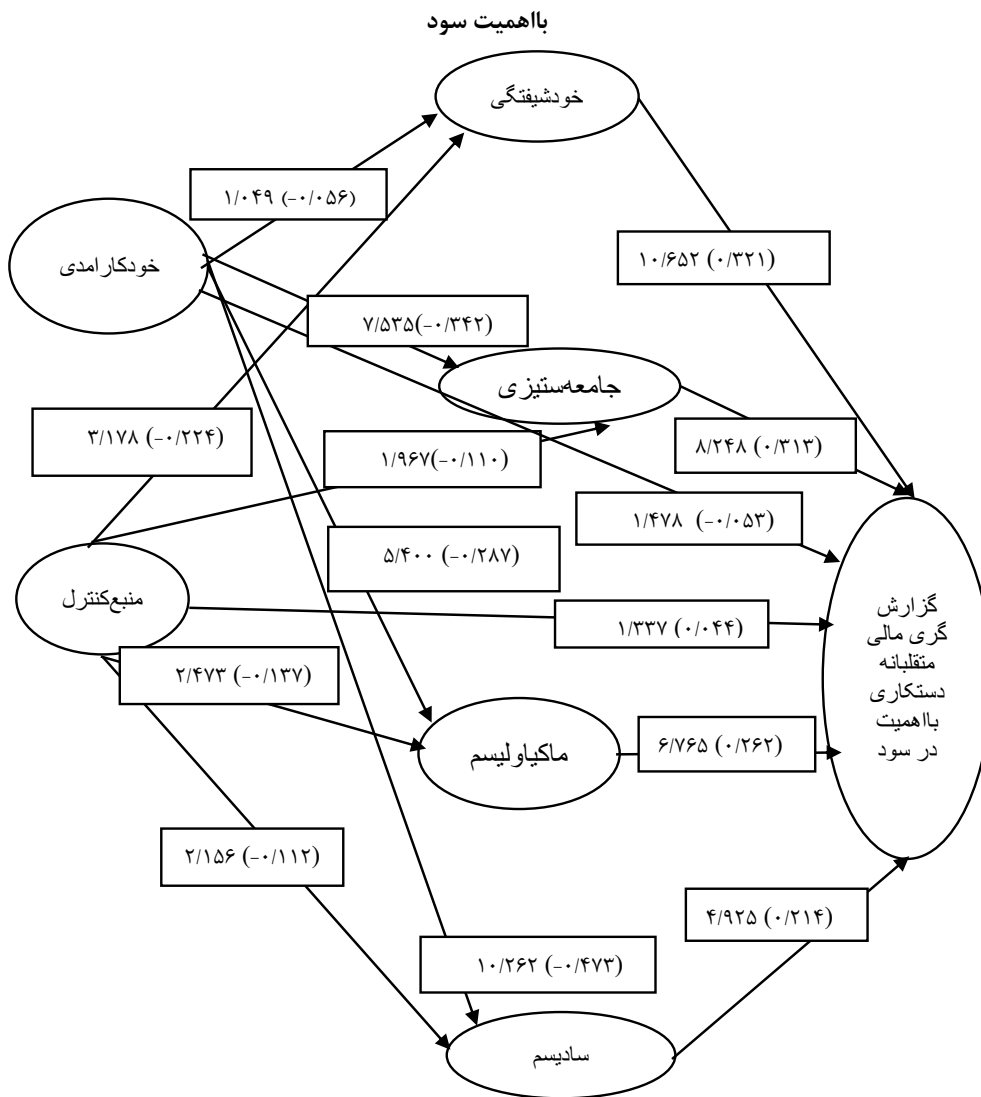
نتایج آزمون فرضیه‌های پژوهش

برای تایید یا رد فرضیه‌های پژوهش در مدل ساختاری، مقادیر آماره آزمون تی یا سطح معناداری بررسی می‌شود. بدین صورت که اگر این مقادیر بیشتر از $1/96$ یا کمتر از $1/96$ باشند، فرضیه پژوهش در سطح اطمینان ۹۵ درصد تایید می‌شود (رامین‌مهر و چارستاد، ۱۳۹۲). همچنین اگر مقدار ضریب مسیر بین متغیر مستقل و متغیر وابسته مثبت باشد، نتیجه می‌گیریم که با افزایش متغیر مستقل شاهد افزایش در متغیر وابسته خواهیم بود. و بالعکس اگر مقدار ضریب مسیر بین متغیر مستقل و متغیر وابسته منفی باشد، نتیجه می‌گیریم که با افزایش متغیر مستقل شاهد کاهش در متغیر وابسته خواهیم بود.

نتایج آزمون فرضیه‌ها در مدل اول پژوهش در شکل ۲ و جدول ۴ نشان داده شده است. و نتایج آزمون فرضیه‌ها در مدل دوم پژوهش در شکل ۳ و جدول ۵ نشان داده شده است و سپس

به تفسیر نتایج آنها پرداخته شده است. در شکل های ۲ و ۳، اعداد داخل مستطیل نشان دهنده ضریب مسیر و آماره تی می باشند.

شکل ۲. نتیجه آزمون فرضیه ها در مدل اول پژوهش در حالت معناداری - تاثیر خودکارآمدی و منبع کنترل بر صفات چهارگانه تاریک شخصیت و گزارشگری مالی متقلبانه - دستکاری بااهمیت سود

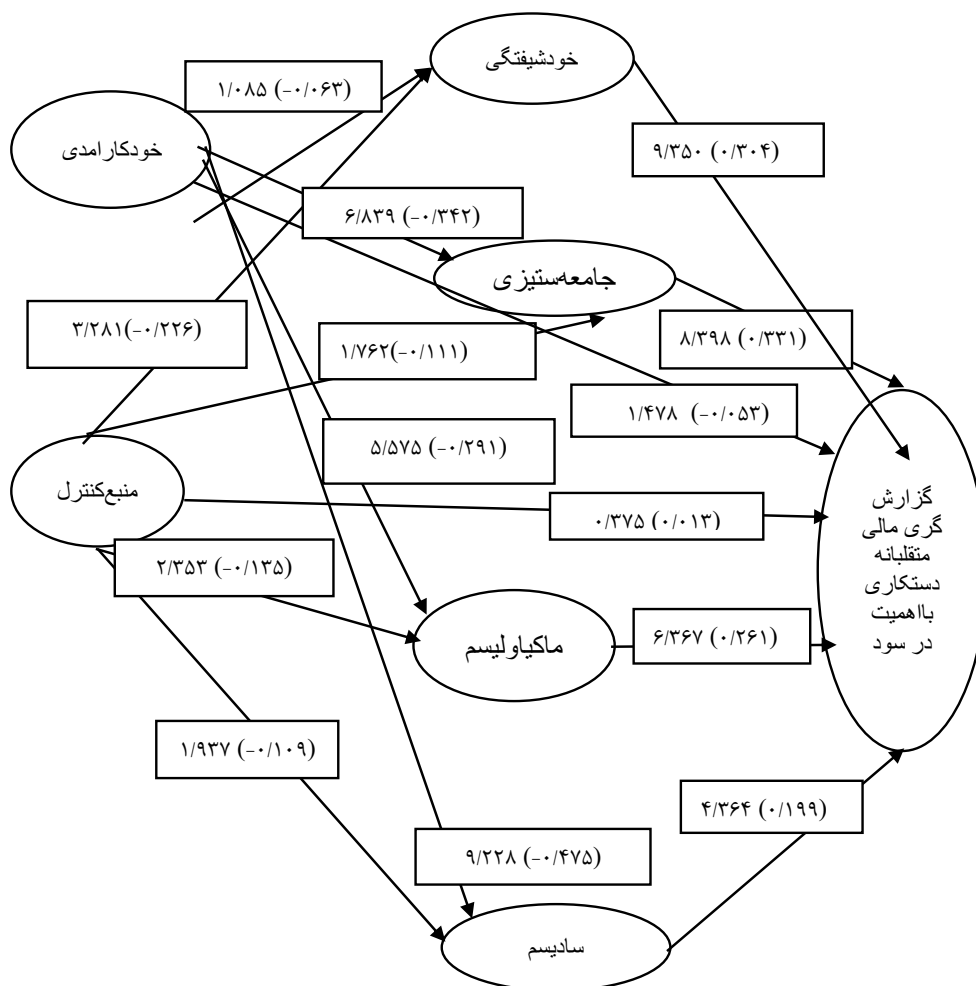
جدول شماره ۴. نتایج آزمون فرضیه‌های پژوهش در مدل اول با فرض دستکاری بااهمیت

در سود

شماره فرضیه	فرضیه‌ها	ضریب مسیر	آماره تی	نتیجه آزمون
فرضیه اول	تأثیر خودکارآمدی بر خودشیفتگی	-۰/۰۵۶	۱/۰۴۹	رد فرضیه
فرضیه دوم	تأثیر خودکارآمدی بر جامعه‌ستیزی	-۰/۳۴۲	۷/۵۳۵	تایید فرضیه
فرضیه سوم	تأثیر خودکارآمدی بر ماکیاولیسم	-۰/۲۸۷	۵/۴۰۰	تایید فرضیه
فرضیه چهارم	تأثیر خودکارآمدی بر سادیسم	-۰/۴۷۳	۱۰/۲۶۲	تایید فرضیه
فرضیه پنجم	تأثیر منبع کنترل بر خودشیفتگی	-۰/۲۲۴	۳/۱۷۸	تایید فرضیه
فرضیه ششم	تأثیر منبع کنترل بر جامعه‌ستیزی	-۰/۱۱۰	۱/۹۶۷	تایید فرضیه
فرضیه هفتم	تأثیر منبع کنترل بر ماکیاولیسم	-۰/۱۳۷	۲/۴۷۳	تایید فرضیه
فرضیه هشتم	تأثیر منبع کنترل بر سادیسم	-۰/۱۱۲	۲/۱۵۶	تایید فرضیه
فرضیه نهم	تأثیر خودکارآمدی بر گزارشگری مالی متقلبان	-۰/۰۵۳	۱/۴۷۸	رد فرضیه
فرضیه دهم	تأثیر منبع کنترل بر گزارشگری مالی متقلبان	۰/۰۴۴	۱/۳۳۷	رد فرضیه
فرضیه یازدهم	تأثیر خودشیفتگی بر گزارشگری مالی متقلبان	۰/۳۲۱	۱۰/۶۵۲	تایید فرضیه
فرضیه دوازدهم	تأثیر جامعه‌ستیزی بر گزارشگری مالی متقلبان	۰/۳۱۳	۸/۲۴۸	تایید فرضیه
فرضیه سیزدهم	تأثیر ماکیاولیسم بر گزارشگری مالی متقلبان	۰/۲۶۲	۶/۷۶۵	تایید فرضیه
فرضیه چهاردهم	تأثیر سادیسم بر گزارشگری مالی متقلبان	۰/۲۱۴	۴/۹۲۵	تایید فرضیه

مطابق با اشکال شماره ۲ و ۳ و جداول شماره ۴ و ۵، ضریب مسیر منفی، بیانگر رابطه معکوس است و با توجه به اینکه آماره آزمون تأثیر خودکارآمدی بر جامعه‌ستیزی، ماکیاولیسم و سادیسم در مدل اول (۷/۵۳۵، ۵/۴۰۰ و ۱۰/۲۶۲) و مدل دوم (۶/۸۳۹، ۵/۵۷۵ و ۹/۲۲۸) از ۱/۹۶ بزرگ‌تر است، فرضیه تأثیر خودکارآمدی بر جامعه‌ستیزی، ماکیاولیسم و سادیسم با فرض دستکاری بااهمیت و کم‌اهمیت در سطح اطمینان ۹۵ درصد (فرضیه دوم، سوم و چهارم) تایید می‌شود. همچنین، با توجه به اینکه آماره آزمون تأثیر خودکارآمدی بر خودشیفتگی در مدل اول (۱/۰۴۹) و مدل دوم (۱/۰۸۵) از ۱/۹۶ کمتر است، فرضیه تأثیر خودکارآمدی بر خودشیفتگی در سطح اطمینان ۹۵ درصد رد می‌شود.

شکل ۳. نتیجه آزمون فرضیه ها در مدل دوم پژوهش در حالت معناداری - تاثیر خودکارآمدی و منبع کنترل بر صفات چهارگانه تاریک شخصیت و گزارشگری مالی متقلبانه - دستکاری کم اهمیت در سود

جدول شماره ۵. نتایج آزمون فرضیه‌های پژوهش در مدل دوم دستکاری کم‌اهمیت در سود

شماره فرضیه	فرضیه‌ها	ضریب مسیر	آماره تی	نتیجه آزمون
فرضیه اول	تأثیر خودکارآمدی بر خودشیفتگی	-۰/۰۶۳	۱/۰۸۵	رد فرضیه
فرضیه دوم	تأثیر خودکارآمدی بر جامعه‌ستیزی	-۰/۳۴۲	۶/۸۳۹	تایید فرضیه
فرضیه سوم	تأثیر خودکارآمدی بر ماکیاولیسم	-۰/۲۹۱	۵/۵۷۵	تایید فرضیه
فرضیه چهارم	تأثیر خودکارآمدی بر سادیسم	-۰/۴۷۵	۹/۲۲۸	تایید فرضیه
فرضیه پنجم	تأثیر منبع کنترل بر خودشیفتگی	-۰/۲۲۶	۳/۲۸۱	تایید فرضیه
فرضیه ششم	تأثیر منبع کنترل بر جامعه‌ستیزی	-۰/۱۱۱	۱/۷۶۲	رد فرضیه
فرضیه هفتم	تأثیر منبع کنترل بر ماکیاولیسم	-۰/۱۳۵	۲/۳۵۳	تایید فرضیه
فرضیه هشتم	تأثیر منبع کنترل بر سادیسم	-۰/۱۰۹	۱/۹۳۷	تایید فرضیه
فرضیه نهم	تأثیر خودکارآمدی بر گزارشگری مالی متقلبان	-۰/۰۴۰	۱/۱۴۷	رد فرضیه
فرضیه دهم	تأثیر منبع کنترل بر گزارشگری مالی متقلبان	۰/۰۱۳	۰/۳۷۵	رد فرضیه
فرضیه یازدهم	تأثیر خودشیفتگی بر گزارشگری مالی متقلبان	۰/۳۰۴	۹/۳۵۰	تایید فرضیه
فرضیه دوازدهم	تأثیر جامعه‌ستیزی بر گزارشگری مالی متقلبان	۰/۳۳۱	۸/۳۹۸	تایید فرضیه
فرضیه سیزدهم	تأثیر ماکیاولیسم بر گزارشگری مالی متقلبان	۰/۲۶۱	۶/۳۶۷	تایید فرضیه
فرضیه چهاردهم	تأثیر سادیسم بر گزارشگری مالی متقلبان	۰/۱۹۹	۴/۳۶۴	تایید فرضیه

همچنین با توجه به منفی بودن ضریب مسیر که بیانگر رابطه معکوس است و اینکه آماره آزمون تاثیر منبع کنترل بر خودشیفتگی، ماکیاولیسم و سادیسم در مدل اول (۳/۱۷۸، ۲/۴۷۳ و ۲/۱۵۶) و مدل دوم (۶/۸۳۹، ۵/۵۷۵ و ۹/۲۲۸) از ۱/۹۶ بزرگ‌تر است، فرضیه تاثیر منبع کنترل بر خودشیفتگی، ماکیاولیسم و سادیسم با فرض دستکاری با اهمیت و کم‌اهمیت در سطح اطمینان ۹۵ درصد (فرضیه پنجم، هفتم و هشتم) تایید می‌شود. همچنین، با توجه به اینکه آماره آزمون تاثیر منبع کنترل بر جامعه‌ستیزی در مدل اول (۱/۹۶۷) از ۱/۹۶ بزرگ‌تر و در مدل دوم (۱/۷۶۲) از ۱/۹۶ کمتر است، می‌توان نتیجه گرفت که فرضیه تاثیر منبع کنترل بر جامعه‌ستیزی با فرض دستکاری با اهمیت در سطح اطمینان ۹۵ درصد تایید می‌شود. و با فرض دستکاری کم‌اهمیت در سطح اطمینان ۹۵ درصد رد می‌شود.

با توجه به اینکه آماره آزمون تاثیر خودکارآمدی و منبع کنترل بر گزارشگری مالی متقلبان در مدل اول (۱/۴۷۸ و ۱/۳۳۷) و مدل دوم (۱/۱۴۷ و ۰/۳۷۵) کمتر از ۱/۹۶ است، می‌توان نتیجه گرفت که خودکارآمدی و منبع کنترل تاثیر معناداری بر گزارشگری مالی متقلبان ندارد و فرضیه تاثیر خودکارآمدی و منبع کنترل بر گزارشگری مالی متقلبان (فرضیه نهم و دهم) در سطح

اطمینان ۹۵ درصد رد می‌گردد. به بیان دیگر، باور خودکارآمدی و منبع کنترل مدیران تأثیری بر قصد رفتاری متقلبانه مدیران ندارد.

ضریب مثبت مسیر و فزونی آماره آزمون از ۱/۹۶، بیانگر آن است که متغیرهای خودشیفتگی، جامعه‌ستیزی، ماکیاولیسم و سادیسم در مدل اول (۱۰/۶۵۲، ۸/۲۴۸، ۶/۷۶۵ و ۴/۹۲۵) و مدل دوم (۹/۳۵۰، ۸/۳۹۸، ۶/۳۶۷ و ۴/۳۶۴) دارای تاثیر مثبت و معنادار بر گزارشگری مالی متقلبانه است. بنابراین گزارشگری مالی متقلبانه در شرکت‌ها متأثر از ویژگی‌های تاریک شخصیت مدیران است. و فرضیه تاثیر متغیرهای خودشیفتگی، جامعه‌ستیزی، ماکیاولیسم و سادیسم بر گزارشگری مالی متقلبانه در سطح اطمینان ۹۵ درصد تایید می‌شود.

شاخص استون گیسر (Q^2)، قدرت پیش بینی مدل در خصوص سازه های دورن زای مدل را مشخص می‌سازد. شدت قدرت پیش بینی مدل در مورد سازه های درون زا سه مقدار ۰/۰۲، ۰/۱۵، ۰/۳۵ تعیین گردیده است که به ترتیب نشان از آن دارد که مدل قدرت پیش بینی کوچک، متوسط و بزرگ در قبال شاخص های آن سازه دارد.

شاخص ضریب تعیین (R^2)، نیز نشان از تأثیری دارد که متغیرهای برون زا بر یک متغیر درون زا می‌گذارند. ضریب تعیین تنها برای سازه های درون زای مدل محاسبه می‌گردد و مورد سازه های برون زا، مقدار این معیار صفر است. هر چه مقدار این معیار بیشتر باشد، نشان از برازش بهتر مدل است. چین (۱۹۹۸) سه مقدار ۱/۹، ۰/۳۳، ۰/۶۷ را به عنوان مقدار ملاک برای مقادیر ضعیف، متوسط و قوی ضریب تعیین معرفی می‌کند.

در جدول ۶ چند شاخص مهم سنجش برازش الگوی مفهومی بررسی شده است.

جدول شماره ۶. نتایج سایر شاخص‌های برازش مدل ساختاری

متغیر	استون گیسر		مقادیر اشتراکی		ضریب تعیین	
	مدل اول	مدل دوم	مدل اول	مدل دوم	مدل اول	مدل دوم
خود کارآمدی	—	—	۰/۵۱۸	۰/۵۱۸	—	—
منبع کنترل	—	—	۰/۵۱۹	۰/۵۱۹	—	—
خودشیفتگی	۰/۰۲۷	۰/۰۲۸	۰/۵۷۷	۰/۵۷۷	۰/۰۶۱	۰/۰۵۸
جامعه ستیزی	۰/۰۷۹	۰/۰۷۹	۰/۵۸۹	۰/۵۸۹	۰/۱۴۴	۰/۱۴۳
ماکیاولیسم	۰/۰۶۸	۰/۰۶۸	۰/۶۴۰	۰/۶۴۰	۰/۱۱۶	۰/۱۱۷
سادیسم	۰/۱۶۴	۰/۱۶۴	۰/۶۵۲	۰/۶۵۲	۰/۲۵۶	۰/۲۵۶
گزارشگری مالی متقلبانه	۰/۳۲۱	۰/۳۶۱	۰/۵۹۵	۰/۵۹۵	۰/۶۸۲	۰/۶۷۳

همانطور که در جدول شماره ۶ نشان داده شده است، در مدل اول و دوم پژوهش، قدرت پیش‌بینی سازه خودشیفتگی تقریباً کوچک بوده، ولی قدرت پیش‌بینی سازه‌های جامعه ستیزی و ماکیاولیسم در حد متوسط و قدرت پیش‌بینی سازه‌های سادیسم و گزارشگری مالی متقلبانه- با فرض دستکاری با اهمیت و کم‌اهمیت در حد بزرگ بوده است و به طور کلی می‌توان گفت سازه‌های درون زای مدل در مجموع از قدرت پیش‌بینی مناسبی برخوردار بوده و برازش مناسب مدل ساختاری را تأیید می‌کند.

علاوه بر آن، همانطور که در جدول شماره ۶ نشان داده شده است، در مدل اول و دوم تحقیق، ۰/۰۵۸ و ۰/۰۶۱ تغییرات متغیر خودشیفتگی، ۰/۱۴۴ و ۰/۱۴۳ تغییرات متغیر جامعه ستیزی، ۰/۱۱۶ و ۰/۱۱۷ تغییرات ماکیاولیسم، توسط متغیرهای منبع کنترل و خودکارآمدی تبیین می‌شود که مقدار نسبتاً ضعیفی است. اما در خصوص متغیر سادیسم، ۰/۲۵۶ تغییرات این متغیر توسط متغیرهای منبع کنترل و خودکارآمدی تبیین می‌شود که مقدار نسبتاً متوسطی است. مقدار ضریب تعیین متغیر گزارشگری مالی متقلبانه- با فرض دستکاری با اهمیت و کم‌اهمیت که مهمترین متغیر درون‌زای مدل پژوهش می‌باشد برابر با ۰/۶۸۲ و ۰/۶۷۳ می‌باشد که نشان می‌دهد، حدود ۶۸ درصد از تغییرات این متغیر توسط سایر متغیرهای مدل مفهومی تبیین می‌شود که این مقدار قوی می‌باشد و برازش مناسب مدل ساختاری را بار دیگر تأیید می‌کند. همچنین، به‌منظور برازش کلی مدل‌های معادلات ساختاری نیز از معیار نیکویی برازش^۱ استفاده شده است. این معیار از جذر حاصلضرب میانگین مقادیر اشتراکی هر سازه (شاخص اشتراک) در میانگین مقادیر ضریب تعیین سازه‌های درون‌زای مدل بدست می‌آید. وتزلس و همکاران (۲۰۰۹)، سه مقدار ۰/۰۱، ۰/۲۵، ۰/۳۶ را به عنوان مقادیر ضعیف، متوسط و قوی برای معیار نیکویی برازش معرفی نموده‌اند. نتایج برازش کلی مدل‌های معادلات ساختاری در جدول شماره ۷ نشان داده شده است.

جدول شماره ۷. نتایج برازش کلی معادلات ساختاری

متغیر	نیکویی برازش
مدل اول- گزارشگری مالی متقلبانه با فرض دستکاری بااهمیت در سود	۰/۳۸۳
مدل دوم- گزارشگری مالی متقلبانه با فرض دستکاری کم‌اهمیت در سود	۰/۳۸۲

همانطور که مشاهده می‌شود، در هر دو مدل، میزان نیکویی بر ارزش از ۰/۳۶ بالاتر بوده است. بنابراین مدل مفهومی پژوهش حاضر از برازش قوی برخوردار است که می‌توان تا حد زیادی به نتایج آن اتکا نمود.

^۱ GOF

۶- نتیجه‌گیری و بحث

نتایج آزمون فرضیه اول، دوم، سوم و چهارم در نمونه مورد بررسی نشان داد که بین متغیرهای خودکارآمدی و صفات شخصیتی جامعه‌ستیزی، ماکیاولیسم و سادیسیم رابطه منفی و معناداری وجود دارد. این نتیجه بیانگر آن است که خودکارآمدی بالا در مدیران، به کاهش صفات تاریک شخصیت کمک می‌کند. نتیجه به دست آمده در این فرضیه با یافته‌های پژوهش عیسوند و همکاران (۱۳۹۸)، پور سعید و خرمائی (۱۳۹۸) و سعادت و همکاران (۱۳۹۶) مبنی بر وجود رابطه منفی بین خودکارآمدی و ویژگی‌های شخصیتی مطابقت دارد. علاوه بر آن، محمدزاده و همکاران (۱۳۹۷) در تحقیق خود به این نتیجه رسیدند که خودکارآمدی به طور مستقیم تحت تاثیر ویژگی‌های شخصیتی افراد است. نتایج آزمون فرضیه پنجم، ششم، هفتم و هشتم نیز نشان داد که بین متغیرهای منبع کنترل و صفات شخصیتی خودشیفتگی، ماکیاولیسم و سادیسیم رابطه منفی و معناداری وجود دارد. این نتیجه بیانگر آن است که منبع کنترل درونی بالا در مدیران، به کاهش صفات تاریک شخصیت کمک می‌کند. عزیزی و همکاران (۱۳۹۵) نیز نشان دادند که منبع کنترل بیرونی با خودشیفتگی ناسالم و همچنین با اختلال شخصیت ضد اجتماعی ارتباط مستقیم دارد. بنابراین با توجه به مبانی نظری تحقیق، می‌توان نتیجه گرفت که صفات شخصیتی مدیران در نمونه مورد بررسی متاثر از باورهای خودکارآمدی و منبع کنترل آنها می‌باشد و خودکارآمدی و منبع کنترل به طور مستقیم تحت تاثیر ویژگی‌های شخصیتی آنها است. از نتایج فرضیه‌های فوق چنین می‌توان استنباط نمود که خودکارآمدی با مصادیقی همچون باور به توانمندی‌های درونی و اعتماد به نفس و منبع کنترل درونی نیز با تلاش جهت کسب موفقیت و سلامت روان تعریف می‌شود و این نقطه مقابل رفتارهایی است که در افراد با ویژگی‌های تاریک شخصیت دیده می‌شود. مصداق رفتارهای ماکیاولیستی، جامعه‌ستیزانه و سادیسیمی در محیط‌های کاری، رفتارهای چاپلوسانه، فریبکارانه و آزار رساندن است که هیچ‌یک از این رفتارها بر خواسته از باورهای درونی و سالم نمی‌باشد و فرد را به مقصود مطلوب نمی‌رساند. در نتیجه می‌توان گفت، افرادی که به توانمندی‌های درونی خود باور دارند، برای رسیدن به مقاصد و اهداف خود، از تاریک شخصیت استفاده نمی‌کنند، چرا که پایداری به این گونه رفتارها ناشی از ضعف‌های درونی آنها می‌باشد. لذا لازم است که در جهت پیشرفت باورهای خودکارآمدی و منبع کنترل مدیران تلاش نمود؛ چرا که با تقویت این دو باور، از صفات تاریک شخصیت مدیران کاسته می‌شود.

در فرضیه نهم و دهم، رابطه بین خودکارآمدی و منبع کنترل و گزارشگری مالی متقابلانه بررسی شد. بر خلاف مبانی نظری مطرح شده، که تاثیر باورهای خودکارآمدی و منبع کنترل را بر رفتار افراد تایید می‌کند، نتایج حاکی از آن بود که بین خودکارآمدی و منبع کنترل و رفتار متقابلانه مدیران رابطه معنی‌داری وجود ندارد. این یافته، ناهمسو با برخی از تحقیقات بود. همان

طور که در مبانی نظری تشریح شد، ساپوترا و اتمدجا (۲۰۱۹)، سیپوتری و ویدیانیتی (۲۰۱۷)، گوویسنکان (۲۰۱۷)، کوری و همکاران (۲۰۱۵)، دالی و ارفالدین (۲۰۱۴)، عزیزی و همکاران (۱۳۹۵)، نریمانی و همکاران (۱۳۹۱)، تاثیر منبع کنترل بر تعهد حرفه‌ای را تایید نمودند و بیان نمودند که افراد با احساس منبع کنترل بالا احساس مسئولیت می‌کنند و کمتر رو به سوی تصمیمات غیر اخلاقی می‌روند. همچنین، ولج (۲۰۱۳) و تاس و تکایا (۲۰۱۰) نیز تاثیر خودکارآمدی بر تعهد حرفه‌ای را تایید نمودند. اما یافته‌های تحقیق بر خلاف نتایج تحقیقات فوق بوده و حاکی از آن است که در نمونه بررسی شده، گزارشگری مالی متقلبانانه از باورهای خودکارآمدی و منبع کنترل تاثیر نمی‌پذیرد. نتایج این تحقیق با تحقیق فجرى و آزهروه (۲۰۲۰)، سرکر و همکاران (۲۰۰۸) و قدم‌پور و همکاران (۱۳۹۶)، هم‌خوانی دارد؛ علاوه بر آن، نتایج تحقیق دیترت و همکاران (۲۰۰۸) بیانگر این بود که حتی افراد با حس کنترل بالا می‌توانند اخلاقیات را نادیده بگیرند؛ (نقل از ایمر و گرکز، ۱۳۹۷: ۱۳۱) و سلیمانی مقدم (۱۳۹۶) نیز در پژوهش خود به نتایج مشابهی با این پژوهش دست یافت و بیان کرد که حتی با اضافه کردن عامل واسطه‌ای تلاش، بین خودکارآمدی و عملکرد کارکنان رابطه معنی‌داری وجود ندارد. با یکسان بودن نتایج این فرضیه با برخی از نتایج مطالعات انجام شده، دلیل رد فرضیه نهم و دهم را می‌توان این گونه استدلال کرد که مدیران حتی با داشتن باورهای خودکارآمدی و منبع کنترل بالا می‌توانند گرایش به رفتارهای غیر اخلاقی داشته باشند و صرفاً به منافع شخصی خود توجه نمایند.

همچنین نتایج آزمون فرضیه یازدهم، دوازدهم، سیزدهم و چهاردهم، یعنی تاثیر صفات چهارگانه تاریک شخصیت بر گزارشگری مالی متقلبانانه نشان داد که با افزایش سطح ویژگی‌های خودشیفتگی، ماکیاولیستی، جامعه‌ستیزی و سادیسم تمایل مدیر به بروز رفتارهای متقلبانانه در گزارشگری مالی بیشتر خواهد شد. خودشیفتگان به‌عنوان بزرگ‌نمایان طالب توجه، ماکیاول‌گرایان به‌عنوان دستکاری‌کنندگان راهبردی، جامعه ستیزان تکانشگران طالب هیجان و افراد سادیست، طالب خشم و ظلم می‌باشند. این موضوع بدین دلیل است که مدیران دارای صفات شخصیتی تاریک قوی، تکانشی و غیرقابل پیش‌بینی‌اند. همچنین این افراد با ویژگی‌های همچون خودمحوری و رفتار فریب‌کارانه معرفی می‌شوند و برای تحقق اهداف خود از هر روشی استفاده می‌کنند. این افراد بیش از آنکه بر توانمندی‌های خود در مسیر سالم و جامعه‌پسند اعتقاد داشته باشند، بیشتر بر این می‌اندیشند که برای تحقق اهداف خود می‌توانند از چه روش‌های سالم و غیر سالمی استفاده کنند. آنها تمایل شدید به فریب دادن دیگران دارند و همواره به دنبال منافع شخصی خود هستند. یافته‌های پژوهش در خصوص این فرضیه با پژوهش‌های مشابه در این زمینه مطابقت دارد. یافته‌های تحقیق ترنتورو (۲۰۱۹)، مشاگن و همکاران (۲۰۱۸)، دیوگنس

(۲۰۱۷)، بلر و همکاران (۲۰۱۷)، سامرس و مینک (۲۰۱۶)، جنسن و همکاران (۲۰۱۳)، پلامب و ویلچنز (۲۰۰۸)، روسندال و پیتن اسکای (۲۰۰۶)، بنی‌مهد و همکاران (۱۳۹۸)، شجاعی و همکاران (۱۳۹۸)، محمدزاده و عاشوری (۱۳۹۷) و وکیلی‌فرد و همکاران (۱۳۹۶) همگی دلالت بر این موضوع دارند که ویژگی‌های تاریک شخصیت بر تصمیم‌گیری مدیران و عملکرد شغلی‌شان تاثیرگذار است و دارا بودن چنین ویژگی‌هایی موجب رفتارهای انحرافی مدیر می‌شود. با توجه به نتایج آزمون فرضیه‌ها که بیانگر آن است که شرکت‌هایی که مدیرتشان دارای ویژگی‌های تاریک شخصیتی هستند بیشتر درگیر گزارشگری مالی متقلبانه می‌شوند، به هیئت‌مدیره و سهامداران شرکت‌ها پیشنهاد می‌گردد که آزمون‌های شخصیتی برای انتخاب مدیران عامل و مدیران مالی برقرار نمایند تا مدیرانی که انتخاب می‌شوند به دور از اختلال‌های شخصیتی مانند خودشیفتگی، ماکیاولیسمی، جامعه‌ستیزی و سادیسمی باشند و در شرکت‌هایی که چنین افرادی در پست مدیر عامل و مدیر مالی هستند بازبینی صورت گرفته و انطباق میان شغل، الزامات آن و ویژگی‌های شخصیتی افراد مورد توجه قرار گیرد. همچنین از آنجا که دارا بودن ویژگی‌های تاریک شخصیت بر حسن شهرت مدیران اثر سوء دارد، به مدیران شرکت‌ها پیشنهاد می‌شود که خود را از نظر ویژگی‌های شخصیتی مورد آزمون قرار دهند و در صورتی که دارای چنین ویژگی‌های رفتاری هستند، راهکارهای غلبه بر آنها را بکار ببرند و اجازه ندهند چنین ویژگی‌هایی کارایی‌شان را به‌عنوان یک مدیر محدود کند و به حسن شهرتشان آسیب برساند. انجام این پژوهش با محدودیت‌هایی نیز مواجه بوده است. در این خصوص می‌توان به محافظه‌کاری افراد در پاسخ به سؤالات مربوط به صفات چهارگانه شخصیت، ناشی از نگرانی آنها در مشخص شدن اظهارنظر و یا رفتارشان را نام برد.

۷- تقدیر، تشکر و ملاحظات اخلاقی

نویسندگان این مقاله از کلیه عزیزانی که با تکمیل پرسشنامه تحقیق ما را در انجام این تحقیق یاری رساندند تشکر می‌کنند.

پیوست‌ها: پرسش‌نامه پژوهش

با عرض سلام و احترام

پرسشنامه پیوست به‌منظور جمع‌آوری اطلاعات لازم جهت پژوهش در زمینه عملکرد شرکت‌ها برای تدوین رساله دکتری در رشته حسابداری تنظیم گردیده است. با توجه به اهمیت موضوع مورد تحقیق و اثربخشی آن در شرکت‌های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار، کمک حضرتعالی از طریق تکمیل این پرسشنامه و بکارگیری نتایج حاصل از آن

انتظار می‌رود موجب رشد و اعتلای حرفه حسابداری گردد. لذا خواهشمند است با تامل و با اتکاء به اطلاعات و تجارب مفید خویش در این زمینه پرسش‌ها را با دقت مطالعه فرموده و بسته به مورد، با ارائه منطبق‌ترین پاسخ‌های متکی بر باورهای خویش، محقق را در جهت نیل به اهداف مورد نظر، یاری فرمائید. قبلاً از زحمات حضرتعالی نهایت تشکر را ابراز می‌دارد.

سؤالات عمومی:

- ۱- جنسیت: زن مرد
- ۲- پاسخگوی محترم لطفاً سن خود را به طور دقیق درج فرمائید. سال
- ۳- مدرک تحصیلی:
- کاردانی و پایین تر از آن دانشجوی کارشناسی کارشناسی
- دانشجوی کارشناسی ارشد کارشناسی ارشد دانشجوی دکتری دکتری
- ۴- سابقه کار: پاسخگوی محترم لطفاً سابقه کار خود را به طور دقیق درج فرمایند.
- ۵- رتبه شغلی: مدیر عامل مدیر مالی کارشناس حسابداری
- بخش دوم - پرسشنامه دوجین کثیف (صفات چهارگانه تاریک شخصیت)**

ردیف	عبارات	خیلی زیاد	زیاد	متوسط	کم	خیلی کم
۱	تمایل دارم برای رسیدن به خواسته‌هایم از دیگران استفاده ابزاری کنم.					
۲	تمایل دارم برای رسیدن به خواسته‌هایم دیگران را فریب داده و به آنها دروغ بگویم.					
۳	تمایل دارم برای رسیدن به خواسته‌هایم از دیگران تعریف و تمجید کنم.					
۴	تمایل دارم برای رسیدن به خواسته‌هایم دیگران را به هر وسیله‌ای به کار بگیرم.					
۵	تمایل دارم احساس پشیمانی نکنم و افسوس نخورم.					
۶	تمایل دارم به جنبه‌های اخلاقی اعمال و رفتارم توجه نکنم.					
۷	تمایل دارم تا اندازه‌های سنگدل و بی تفاوت باشم.					
۸	تمایل دارم نسبت به انسانها بدبین باشم.					
۹	تمایل دارم دیگران تحسینم کنند.					
۱۰	تمایل دارم دیگران به من توجه کنند.					

					۱۱	تمایل دارم به مقام و منزلت خاصی برسم .
					۱۲	تمایل دارم دیگران به من توجه و لطف خاصی داشته باشند .
					3۱	اذیت کردن دیگران می تواند هیجان برانگیز باشد.
					4۱	دیگران را اذیت می کنم، چون می توانم این کار را بکنم.
					5۱	به خاطر خوشی و لذت خودم دیگران را اذیت می کنم.
					۱۶	برای اینکه دیگران را سر جایشان بنشانم، آن ها را تحقیر می کنم.
					۱۷	از اینکه به دیگران از لحاظ جسمی، جنسی و هیجانی آزار برسانم، لذت می برم.
					۱۸	از تماشای آزار و اذیت دیگران لذت می برم.
					۱۹	درباره آزار و اذیت دیگران خیال پردازی می کنم.
					۲۰	گاهی خیلی عصبانی می شوم و دلم می خواهد به دیگران آزار برسانم.
					۲۱	اگر مردم دیگران را آزار و اذیت کنند، از آن لذت خواهند برد.

بخش سوم - پرسشنامه خودکارآمدی عمومی شرر و منبع کنترل لونسون

ردیف	سوالات	کاملاً مخالف	مخالف	حد وسط	موافق	کاملاً موافق
۱	وقتی طرحی می ریزم مطمئنم که می توانم آن را انجام دهم.					
۲	یکی از مشکلاتم این است که نمی توانم تکالیفم را به خوبی انجام دهم.					
۳	اگر نتوانم کاری را که برای بار اول انجام دهم به تلاشم برای انجام آن ادامه می دهم.					
۴	وقتی اهداف مهم برای خود تعیین می کنم، به ندرت به آنها دست می یابم.					
۵	قبل از اتمام کردن کارهایم آنها را رها می کنم.					
۶	از روبرو شدن با مشکلات اجتناب می کنم.					
۷	در صورتی که کاری خیلی پیچیده به نظر برسد، حتی زحمت امتحانش را به خود نمی دهم.					

				۸ نامطلوب بودن تکالیف مرا از پایداری تا انجام کامل آنها باز نمی دارد.
				۹ وقتی تصمیم به انجام کاری گرفتم، به طور جدی و دقیق روی انجام همان کار تمرکز می کنم.
				۱۰ هنگامی که سعی می کنم چیز جدیدی بیاموزم اگر در ابتدا موفق نشوم بزودی آن را رها نمی کنم.
				۱۱ وقتی مشکلات غیر مترقبه ای برایم رخ می دهند، به خوبی از پس آن بر نمی آیم.
				۱۲ از یادگیری مطالب جدید هنگامی که به نظرم مشکل بیابند اجتناب می کنم.
				۱۳ شکست باعث تلاش بیشتر من می شود.
				۱۴ به توانایی خود برای انجام کارها اعتماد ندارم.
				۱۵ به خود متکی هستم.
				۱۶ به سادگی تسلیم می شوم.
				۱۷ توانایی برخورد با اغلب مشکلات را که در زندگی برایم پیش می آید را دارم.
				۱۸ این که بتوانم رئیس یک گروه باشم، به توانایی هایم بستگی دارد .
				۱۹ زندگی مرا اغلب رویدادهای تصادفی کنترل می کنند .
				۲۰ احساس می کنم که رویدادهای زندگی مرا، تا اندازه زیادی ، افراد قدرتمند (با نفوذ) تعیین می کنند .
				۲۱ این که به هنگام راندگی تصادف بکنم یا نه، به توانایی های من بستگی دارد .
				۲۲ وقتی برای خود برنامه ای تنظیم می کنم، مطمئن هستم که تا آخر آن را انجام خواهم داد .
				۲۳ معمولا برایم غیر ممکن است که به بد شانسی معتقد نباشم .
				۲۴ وقتی به هدف خود می رسم ، معمولا به خاطر خوش شانسی خودم هست
				۲۵ هر چند توانایی های خوبی دارم، بدون کمک افراد با نفوذ، نمی توانم به مقامی برسم .

					۲۶	تعداد دوستانی که دارم، به خوبی و نجابت من بستگی دارد .
					۲۷	معتقد هستم که آن چه باید اتفاق بیفتد، اتفاق می افتد .
					۲۸	زندگی مرا اغلب اشخاص مسلط کنترل می کنند.
					۲۹	این که با اتومبیل تصادف بکنم یا نه، کاملا شانسی است.
					۳۰	افرادی مثل من خیلی کم شانس دارند که، به هنگام درگیری با منافع گروه های فشار منافع شخصی خود را حفظ کنند .
					۳۱	به نظر من عاقلانه نیست که برنامه بلند مدت داشته باشیم ، زیرا خیلی از کارها به شانس بستگی دارد .
					۳۲	برای به دست آوردن آن چه می خواهم ، باید به افراد بالاتر از خودم متوسل شوم .
					۳۳	برای آن که به مقامی برسم، بستگی به این دارد که در شرایط و در موقعیت خوبی قرار بگیرم .
					۳۴	اگر افراد با نفوذ مرا دوست نداشتند، مسلما دوستان زیادی پیدا نمی کردم
					۳۵	در مورد آن چه باید در زندگی اتفاق بیفتد ، تا اندازه ای می توانم خوب تصمیم بگیرم .
					۳۶	معمولا این توانایی را دارم که علایق شخصی خود را حفظ کنم.
					۳۷	این که با اتومبیل تصادف کنم یا نه ، تا اندازه زیادی به سایر رانندگان بستگی دارد
					۳۸	وقتی به هدفم می رسم ، معمولا به این علت است که به شدت تلاش می کنم
					۳۹	برای عملی کردن طرح های خود، باید مطمئن باشم که آنها با نظر کسانی که بر من تسلط دارند، هماهنگ هستند.
					۴۰	زندگی مرا اعمال خودم تعیین می کنند.
					۴۱	این که دوستان کم یا زیادی داشته باشم، اصولا به سرنوشت بستگی دارد.
					۴۲	تعداد دوستانی که دارم، به خوبی و نجابت من بستگی دارد

بخش چهارم - پرسشنامه گزارشگری مالی متقربانه

لطفاً متن زیر را مطالعه فرموده، سپس به سوالات آن پاسخ دهید:

شرکت سهامی الف یک شرکت پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار و تولید کننده انحصاری شیشه های روکشدار مانیتور در ایران است. فرض کنید شرکت در حال آمده شدن برای حسابرسی صورت های مالی سال ۱۳۹۶ می باشد. خلاصه اطلاعات مالی شرکت به شرح زیر است:

مبالغ به هزار ریال

۱۳۹۶ (حسابرسی نشده)	۱۳۹۵	۱۳۹۴	
			ترازنامه:
۶.۰۶۸.۳۹۲	۸.۳۷۴.۵۵۹	۱.۵۶۹.۰۱۰	دارایی های جاری
۱۵.۲۳۵.۵۷۳	۸.۳۹۴.۴۵۷	۵.۷۷۹.۰۴۴	اموال و تجهیزات
	۲۶۲.۱۷۰	۳۱.۷۸۲	سایر دارایی ها
۲۹.۳۰۳.۹۶۵	۱۷.۰۳۱.۱۸۶	۷.۳۷۹.۸۳۶	جمع دارایی
۶.۰۸۱.۲۰۶	۱۲.۲۳۴.۶۱۹	۲.۹۳۶.۹۹۴	بدهی های جاری
۷۹۳.۳۷۶	۹۱۵.۳۴۰	۶۳۳.۶۹۱	بدهی های غیر جاری
۲۱.۱۹۱.۹۰۵	۸.۰۰۵.۴۶۰	۷.۹۹۳.۴۰۰	سهام عادی
(۶.۷۶۲.۵۲۲)	(۴.۱۲۴.۲۳۳)	(۴.۱۸۴.۲۴۹)	سود (زیان) انباشته
۲۱.۳۰۳.۹۶۵	۱۷.۰۳۱.۱۸۶	۷.۳۷۹.۸۳۶	جمع بدهی و حقوق صاحبان سهام
			صورت سود و زیان:
۸.۰۶۳.۸۴۸	۴.۰۳۵.۳۸۲	۱.۰۹۷.۶۸۳	فروش
۶.۲۳۲.۳۴۶	۲.۴۵۸.۲۲۶	۱.۲۱۵.۹۵۴	بهای تمام شده فروش
۱.۸۳۱.۵۰۲	۱.۵۷۷.۱۵۶	(۱۱۸.۲۷۱)	سود (زیان) ناخالص
۴.۳۷۵.۵۷۰	۱.۱۷۳.۴۲۴	۱.۴۸۹.۰۸۴	هزینه های عملیاتی
۹۴.۰۴۱	۳۴۳.۷۱۶	۷۴.۶۸۸	هزینه مالی
(۲.۶۳۸.۱۰۹)	۶۰.۰۱۶	(۱.۶۸۲.۰۴۳)	سود (زیان) خالص

همانطور که ملاحظه می شود شرکت در پایان سال ۱۳۹۶ دارای زیان خالص می باشد که دلیل آن انجام هزینه های زیاد برای توسعه فعالیت ها بوده که ممکن است در آینده سود آور باشد. گزارش حسابرسی شرکت برای دو سال گذشته حاکی از وجود ابهام قابل ملاحظه در خصوص توانایی ادامه فعالیت شرکت می باشد. مدیر عامل و مالک شرکت، پس از رؤیت نتایج عملیات سال ۱۳۹۶ بسیار نگران نتایج ضعیف عملکرد و پیش بینی تحلیل گران بازار شد. وی مدیر مالی

را مجبور نمود که فاکتورهای فروش اعتباری سه ماهه نخست سال ۱۳۹۷ را به عنوان درآمد سال ۱۳۹۶ شناسایی و گزارش نماید. مدیر مالی شرکت ناچار به اجابت خواسته مدیر عامل بود زیرا اگر درخواست وی را نمی پذیرفت شغل خود را از دست می داد.

فرض اول (مبالغ دستکاری شده با اهمیت باشد):

مبلغ ۲ میلیارد ریال درآمد فروش سه ماهه اول سال ۱۳۹۷ برای سال ۱۳۹۶ شناسایی شود و سود ناخالص معادل یک میلیارد ریال افزایش و زیان خالص به همین میزان کاهش یابد.

فرض دوم (مبالغ دستکاری شده کم اهمیت باشد):

مبلغ ۲۰۰ میلیون ریال درآمد فروش سه ماهه اول سال ۱۳۹۷ برای سال ۱۳۹۶ شناسایی شود و سود ناخالص معادل یکصد میلیون ریال افزایش و زیان خالص به همین میزان کاهش یابد. با در نظر گرفتن هریک از فرض های اول و دوم به سوالات زیر با مقیاس درصد پاسخ دهید:

فرض اول (با اهمیت)	فرض دوم (کم‌اهمیت)	سوال
درصد	درصد	۱. به نظر شما اگر مدیر مالی دیگری در موقعیت مشابه قرار گیرد، اقدام مشابه انجام خواهد داد؟
درصد	درصد	۲. آیا شما با شناسایی زود هنگام درآمد در دوره قبل از وقوع موافق هستید؟

فهرست منابع

- ایمر، فرشید و گرکز، منصور. (۱۳۹۷)، بررسی رابطه بین سه‌گانه تاریک شخصیت با تصمیم‌گیری فرصت‌طلبانه مدیران مالی در حسابداری، مجله‌ی پیشرفت‌های حسابداری دانشگاه شیراز، شماره ۷۴، صص ۲۶۶-۲۹۳.
- ایمر، فرشید و گرکز، منصور. (۱۳۹۶)، شیب لغزنده یا رفتار جبرانی: نقش منبع کنترل و عاطفه منفی در تصمیم‌گیری‌های اخلاقی حسابداری، دو فصلنامه حسابداری ارزشی و رفتاری، شماره ۴، صص ۱۵۲-۱۲۳.
- آقائی، علیرضا. (۱۳۹۶)، ابعاد فساد مالی از نوع گزارشگری مالی متقلبانه. ماهنامه حسابداری، شماره ۳۸، صص ۴۹-۵۲.
- باغستانی، علیرضا؛ رجبی، مهدی؛ درودی، جواد. (۱۳۹۸)، رهبری اخلاقی مدیران: خودکارآمدی و رضایت شغلی (چاپ اول). خراسان رضوی: انتشارات چشم‌انداز.
- بذرافشان، آمنه؛ بذرافشان، وجیهه؛ صالحی، مهدی. (۱۳۹۷)، بررسی تاثیر خودشیفتگی مدیران بر کیفیت گزارشگری مالی، فصلنامه بررسی‌های حسابداری و حسابرسی، شماره ۴، صص ۴۵۷-۴۷۸.

پورسعید مهدی، خرمائی، فرهاد. (۱۳۹۸)، تاثیر ویژگی‌های شخصیتی و حمایت اجتماعی درک شده بر قدردانی با واسطه‌گری استرس و خودکارآمدی تحصیلی در دانش‌آموزان دوره دوم متوسطه. پژوهش‌نامه روانشناسی مثبت، شماره ۴، صص ۲۵-۴۴.

ثناگوی محر، غلامرضا و میرشکاری، حمیدرضا. (۱۳۹۸)، رابطه بین ویژگی‌های شخصیتی و سبک‌های دلبستگی با باورهای فراشناختی در افراد مبتلا به سوء مصرف مواد و افراد عادی. مجله دانشکده پزشکی دانشگاه علوم پزشکی مشهد، شماره ۱، صص ۸۴-۹۳.

جمشیدی‌نوید، بابک؛ قنبری، مهرداد؛ خیراللهی، فرشید؛ محمدموسایی، جابر. (۱۳۹۸)، تدوین مدل کشف تقلب با استفاده از رویکرد ترکیبی بر پایه مدل تحلیل عاملی و روش شبکه عصبی مصنوعی در شرکت‌های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران، نشریه علمی حسابداری مدیریت، شماره ۴۲، صص ۷۵-۸۷.

حسین‌زهی، دریخت؛ جنگی‌زائی، نسرین، نصرت‌ناهوکی، عبدالسلام. (۱۳۹۵)، نقش خودکارآمدی در یادگیری و موفقیت تحصیلی. کنفرانس ملی راهکارهای توسعه و ترویج آموزش علوم در ایران. دوره دوم.

خسروی مقدم، زهره. (۱۳۹۶)، بررسی رابطه بین خودشیفتگی مدیریت و مدیریت سود. پایان‌نامه کارشناسی ارشد. دانشگاه الزهرا (س).

رامین مهر، حمید و چارستاد، پروانه. (۱۳۹۲)، روش پژوهش کمی با کاربرد معادلات ساختاری، تهران، انتشارات ترمه.

رضازاده، جواد، محمدی، عبدالله. (۱۳۹۸)، توانایی مدیریتی، ارتباطات سیاسی و گزارشگری مالی متقلبان، بررسی‌های حسابداری و حسابرسی، شماره ۲، صص ۲۱۷-۲۳۸.

رضائی‌پینه‌نوئی، یاسر، صفری‌گرایلی، مهدی. (۱۳۹۷)، خوانایی گزارشگری مالی و احتمال گزارشگری مالی متقلبان، شماره ۳۸، صص ۴۳-۵۸.

ریگی، نسیمه. (۱۳۹۰)، رابطه بین باورهای معرفت‌شناختی و احساس خودکارآمدی مدیران مقطع متوسطه. پایان‌نامه کارشناسی ارشد. دانشگاه سیستان و بلوچستان.

سعادت، سجاد؛ کلانتری، امیر؛ قمرانی، مهرداد. (۱۳۹۶)، رابطه ویژگی‌های شخصیت تاریک (ماکیاولی، خودشیفتگی و جامعه‌ستیزی) با خودکارآمدی تحصیلی دانشجویان. راهبردهای آموزش در علوم پزشکی، شماره ۴، صص ۲۵۵-۲۶۲.

سلیمانی‌مقدم، حسین. (۱۳۹۶)، اهمیت عوامل انگیزشی خودکارآمدی و پاسخگویی و اثر واسطه‌ای تلاش بر عملکرد حسابرسان. پایان‌نامه کارشناسی ارشد، دانشگاه فردوسی مشهد.

سوادکوهی، رعنا. (۱۳۹۶)، اثربخشی آموزش مولفه‌های هوش‌معنوی بر ارتقاء هوش‌معنوی و منبع کنترل درونی و باورهای غیرمنطقی در زنان. کنفرانس پژوهش‌های نوین ایران و جهان در روانشناسی و علوم تربیتی حقوق و علوم اجتماعی، دوره یک.

شجاعی، سامره؛ صادقی، حمیده؛ فیض‌آبادی، منصوره. (۱۳۹۸)، تحلیل رابطه بین شخصیت ماکیاوولی و رفتارهای غیر اخلاقی: با نقش تعدیلی سرپرست سوء استفاده‌گر. فصلنامه اخلاق در علوم و فناوری، شماره ۲. صص ۱۲۹-۱۳۵.

صادقیان، مسعود، بنی‌مهد، بهمن؛ جهانگیرنیا، حسین؛ غلامی‌جمکرانی، رضا. (۱۳۹۸)، ماکیاولیسم، جهت‌گیری اخلاقی و گزارشگری مالی متقلبان، بررسی‌های حسابداری و حسابرسی، شماره ۳، صص ۴۳۴-۴۱۳.

صبری، شهرام؛ پاشازاده، حسن؛ غریبه، علی؛ وکیل‌زاده، رحیم. (۱۳۹۸)، مبانی قاعده جلوگیری از تقلب در تجارت از منظر اخلاق. فصلنامه اخلاق در علوم و فناوری، شماره ۵، صص ۱۸-۱۳.

طاووسی، محمد؛ منتظری، علی؛ حیدرنیا، علیرضا؛ طارمیان، فرهاد؛ حاجی‌زاده، ابراهیم؛ غفرانی‌پور، فضل‌اله. (۱۳۹۱)، مقایسه تأثیر سازه‌های خودکارآمدی و کنترل رفتاری درک شده بر نظریه عمل منطقی در خصوص پیشگیری از سوء مصرف مواد مخدر با روش تحلیل مسیر، فصلنامه پایش، شماره ۲، صص ۲۱۳-۲۱۹.

عیسوند، صبا، حافظایان، مهتاب، مدملی، یعقوب، عبدالوند، امین. (۱۳۹۸)، بررسی ارتباط بین شخصیت خود شیفته و میزان خودکارآمدی در دانشجویان دانشگاه آزاد اسلامی واحد دزفول، دومین کنگره سالیانه کشوری دانشجویی طببری و بیست و دومین کنگره سالیانه کمیته تحقیقات دانشجویی دانشگاه علوم پزشکی مازندران، ساری، دانشگاه علوم پزشکی مازندران.

عبادی، مریم و نعیمه ماشینچی عباسی. (۱۳۹۷)، نقش مولفه کنترل استرس، صفات تاریک شخصیت ماکیاولیسم و جامعه ستیزی در پیش بینی گرایش به رفتارهای پرخطر جوانان شهر تبریز، ششمین کنگره بین‌المللی توسعه و ترویج علوم و فنون بنیادین در جامعه، تهران، انجمن توسعه و ترویج علوم و فنون بنیادین.

عزیزی، آرمان؛ ابراهیمی، حبیب‌الله؛ عزیزی، فرهاد؛ قربانی، آزاد. (۱۳۹۵)، مدل‌سازی معادله ساختاری ارتباط بین منبع کنترل و شخصیت تاریک با خشونت زناشویی. پژوهش‌های مشاوره، شماره ۶۴، صص ۱-۲۲.

قدم‌پور، عزت‌اله؛ میردريکوند، فضل‌اله؛ سبزیان، سعیده. (۱۳۹۶)، تدوین مدل علی تقلب تحصیلی براساس عوامل فردی و بافتی با نقش واسطه‌ای خودکارآمدی تحصیلی، پژوهش در یادگیری آموزشگاهی و مجازی، شماره ۱۹، صص ۴۳-۶۶.

کریمی، غلامرضا؛ حاجی‌عظیمی، فرزاد؛ صفاری‌نیا، مجید. (۱۳۹۷). تمایل به گزارشگری مالی متقلبانه و نقش اخلاق پولی و تعهد اخلاقی. پژوهش‌های روان‌شناختی اجتماعی، شماره ۳۲، صص ۶۱-۷۸.

محمدزاده، علی و عاشوری، احمد. (۱۳۹۷)، مقایسه همبسته‌های شخصیتی صفات ماکیاولیایی، خودشیفتگی و ضد اجتماعی (مثلث تاریک شخصیتی) در الگوی سه عاملی، مجله روان‌پزشکی و روان‌شناسی بالینی ایران، شماره ۱، صص ۴۴-۵۵.

محمدزاده، محسن، جهان‌داری، پیمان، زرگر، ساناز، رفیع‌زاده، فرزانه. (۱۳۹۷). بررسی رابطه بین تیپ‌های شخصیتی و نوع منبع کنترل با میزان خودکارآمدی کارکنان یکی از یگان‌های نظامی شهر تهران، مجله علوم مراقبتی نظامی، شماره ۳، صص ۲۱۱-۲۱۹.

محمدی، جواد، فخاری، حسین. (۱۳۹۵). تاثیر خودکنترلی و تعهدات دینی مدیران مالی بر کیفیت افشای اطلاعات، دو فصلنامه حسابداری ارزشی و رفتاری، شماره ۲، صص ۴۱-۶۳.

مهدوی، غلامحسین، زمانی، رضا. (۱۳۹۷)، بررسی تاثیر منبع کنترل، تجربه و میزان تحصیلات بر تعهد حرفه ای آنان، دو فصلنامه حسابداری ارزشی و رفتاری، شماره ۵، صص ۱۳۱-۱۵۰.

نریمانی، محمد؛ عینی، مجتبی؛ دهقان، حمیدرضا؛ غلامزاده، حانیه؛ صفاری‌نیا، مجید. (۱۳۹۱)، مقایسه پنج عامل بزرگ شخصیتی و خودکارآمدی در دانش‌آموزان تیزهوش و عادی، مجله روان‌شناسی مدرسه، شماره ۳، صص ۱۶۴-۱۸۰.

نوری، حلیمه و نوری، زینب. (۱۳۹۹)، بررسی تاثیر شخصیت معلمان ابتدایی شهرستان رشتخوار بر خودکارآمدی آنان. مجله دستاوردهای نوین در مطالعات علوم انسانی، شماره ۲۵، صص ۸-۲۳.

وکیلی‌فرد، حمیدرضا؛ بنی‌مهد، بهمن؛ رهنمای رودپشتی، فریدون؛ حیرانی، فروغ. (۱۳۹۶)، تاثیر ویژگی‌های اجتماعی حسابرسان بر قضاوت آنها در حل تعارض میان حسابرس و مدیریت ویژگی‌های منتخب، دانش حسابرسي، شماره ۶۷، صص ۷۱-۹۸.

هداوندمیرزائی، زهرا؛ کیائی، علی؛ حاجیه‌ها، زهره. (۱۳۹۸)، رابطه خودشیفتگی مدیر عامل و حق الزحمه حسابرسي: شواهدی از بورس اوراق بهادار تهران، چهارمین کنفرانس ملی در

- مدیریت، حسابداری و اقتصاد با تاکید بر بازاریابی منطقه ای و جهانی، تهران - دانشگاه شهید بهشتی، دبیرخانه دائمی کنفرانس.
- Azzahroh, F., and N. Fajri. 2020. The Effect of Self Efficacy and Fraud Diamond on Fraudulent Behavior Academic Accounting Students. *Journal of Business, Management, and Accounting* 2 (1): 116-122.
- Bong, M. 2001. Role of self-efficacy and task-value in predicting college students' course performance and future enrollment intentions. *Contemporary Educational Psychology* 26(4): 553-570.
- Blair, C.A., K. Helland, and B. Walton. 2017. Leaders behaving badly: the relationship between narcissism and unethical leadership. *Leadership & Organization Development Journal* 32 (2), 333-346.
- Charles, A., and D. Bernadette. 2020. Conceit and deceit: cheating, and stealing among grandiose narcissists. *Personality and Individual Differences* 154: 1-10.
- Charles, A., and D. Bernadette. 2020. The joint of narcissism and psychopathy on accounting students attitudes towards unethical professional practices. *Journal of Accounting Education* 49: 1-24.
- Cohen, J., Y. Ding, C. Lesage, and H. Stoliwy. 2010. Corporate fraud and managers behavior: Evidence from the press. *Journal of Business Ethics* 95 (2): 271-315.
- Cory, N., E. Reeves, and G. Martinez. 2015. Moral Disengagement and Locus of Control in Business School Freshmen: Gender Differences. *Southern Journal of Business and Ethics* 7: 104-115.
- Dali, N., and M. Arifuddin. 2014. The Impact of Professionalism, Locus of Control, and Job Satisfaction on Auditors' Performance: Indonesian Evidence. *International Journal of Business and Management Invention* , 3(10):63-73.
- Diogenes, A. 2017. The dark tetrad of personality and the accounting information quality: The moderating effect of corporate reputation, Ph.D. Thesis, Department of accounting and actuarial sciences, University of Sao Paulo.
- Gowrisankar, M. 2017. Role of Locus of Control & Emotional Quotient Towards Organizational Commitment. *International Journal of Management Research and Reviews*, 7(1): 28-35.
- Hammond., S. 2011. The psychometric properties and utility of the short sadistic impulse scale (SSIS). *Psychological Assessment* 23 (2):523-531.
- Harrison., A. and B. Mennecke. 2016. The Effect of the Dark Triad on Unethical Behavior. *Journal of Business Ethics*, 153 (2): 1-25.

- Jaffé, M., R. Greifeneder, and M. Reinhard. 2019. Manipulating the odds: The effects of Machiavellianism and construal level on cheating behavior. *PLOS ONE*. 14(11): 1-22.
- Johnson, W., W. Xie, and S. Yi. 2014. Corporate fraud and the value of reputations in the product market. *Journal of Corporate Finance*, 25:16-39.
- Jessica, R. N. Daniel, and M. Steven. 2020. Perceiving opportunities for legal and profit: Machiavellianism the Dark Triad. *Personality and Individual Differences* 162: 1-4.
- Jonason, P., and G. Webster. 2020. The dirty dozen: A concise measure of the dark triad. *Psychological Assessment*. 2010; 22(2):420-32.
- Kontesa, M., Brahmanna., R., Tong, A. Narcissistic CEOs and their earnings management. *Journal of Management and Governance*. 24 (1): 1-27.
- Jones., D.N. 2016. The nature of Machiavellianism: Distinct patterns of misbehavior. In V. Zeigler Hill & D.K. Marcus (Eds), *the dark side of personality*. American Psychological Association.
- Joshua, C., R. Palmer, J. Holmes, and L. Pamela. 2020. The Cascading Effects of CEO Dark Triad Personality on Subordinate Behavior and Firm Performance: A Multilevel Theoretical Model, *Group & Organization Management*. 45 (1):1-38.
- Lee, S., Su. Jau-Ming, T. Sang-Bing, Lu. Tzu-Li, and W. Dong. 2016. A comprehensive survey of government auditors' self-efficacy and professional development for improving audit quality. *Springer Plus*. 5 (1):1-25.
- Levenson. H. 1973. Multidimensional locus of control in psychiatric patients. *Journal of Consulting and Clinical Psychology*, 41(3):397 - 404.
- Majors, T.M. 2015. The interaction of communicating measurement uncertainty and the dark triad on managers, reporting decisions. *The Accounting Review*, 91 (3): 973-992.
- Moshagen, M., B. Hilbig, and I. Zettler. 2018. The dark core of personality. *Psychological Review*, 125 (5): 656-688.
- Murphy, P. 2012. Attitude, Machiavellianism and the rationalization of misreporting, *Accounting Organizations and Society* . 37 (4): 242 - 259.
- Olsen, K., and J. Stekelberg. 2015. CEO narcissism and corporate tax sheltering. *The Journal of the American Taxation Association*, 38 (1): 1-22
- OMeara, A., J. Davies, and S. Hammond. 2011. The psychometric properties and utility of the short sadistic impulse scale (SSIS). *Psychological Assessment*. 23 (2): 523-531.

- Respati, t. 2011. The Influence of Locus of Control on the Relationship of Manager's Attitudes, Subjective Norms, Perceived Behavior Control, and Manager's Intention in Committing Fraud on the Presentation of Financial Statements, *Journal of Accounting and Finance in Indonesia*, 8: 123-140.
- Rijsenbilt, A., and H. Commandeur. 2013. Narcissus Enters the Courtroom: CEO Narcissism and Fraud. *Journal of Business Ethics*, 117(2). 413–429.
- Sarker, S., S. Barnes, and R. Reed. 2008. Managerial Ethics, Performance Pressure and Governance: The Case of Misleading Financial Disclosures. *Academy of Management Annual Meeting Proceedings*. Anaheim, CA.
- Sherer, M., J. Maddux, B. Mercadante, S. Prentice-Dunn, B. Jacobs, and R. Rogers. 1982. The Self-efficacy Scale: Construction and validation. *Psychological Reports*, 51 (2): 663-671.
- Southard, A., A. Nose, N. Pollock, S. Mercer, and V. Zeigler- Hill. 2015. The interpersonal nature of dark personalities features. *Journal of Social and Clinical Psychology*, 34 (7): 555-586.
- Triantoro, H., I. Utami, and C. Joseph. 2019. Whistleblowing system, Machiavellian personality, fraud intention: An experimental study *Journal of Financial Crime*, 27 (1): 202- 216.
- Wen, Z., H. Gu, and X. Fan. 2017. Structural validity of the Machiavellian Personality Scale: A bifactor exploratory structural equation modeling approach. *Personality and Individual Differences*, 105: 116-123.
- Welch, J., 2013. The Importance of Self-Efficacy in Ethics Education for Business Undergraduates, *Southern Journal of Business & Ethics*. 5:214-223.
- Widiyanti, A., and M. Sayputri. 2019. Effect of Budget Participation on Managerial Performance with Organizational Committees and Locus of Control as Moderating Variables. *Journal of Accounting and Finance*, 22:136- 146 .
- Zeigler- Hill, V., and D. Marcus. 2016. The dark side of personality: science and practice in social, personality, and psychology. Washington: American Psychological Association, 389.